

Algemene gegevens interview:

Titel	Interview met Wijo Koek over <i>Meanwhile</i> en <i>Grenzeloze Inhoud</i> , <interview met identificatiecode geïnterviewde>.
Geïnterviewde	W. (Wijo) Koek (WK), 1958.
Interviewer (+ functie)	M. (Marieke) Voogd (MV), studente Master Conservering en Restauratie van Hedendaagse Kunst mw. dr. S. (Sanneke) Stigter (SS), Professor in Conservering en Restauratie van Cultureel Erfgoed, bijgeleidster van de Hedendaagse Kunst specialisatie.
Anderen aanwezig (+functie)	-
Plaats	Ateliergebouw Rijksmuseum, Hobbemastraat 22, Amsterdam
Datum en tijd	31 januari 2020, 14:12-15:33.

Trefwoorden	Conservering en Restauratie van Cultureel Erfgoed Conservation and Restoration of Cultural Heritage Grenzeloze Inhoud Verhalen uit een Bagagedepot Mondelinge geschiedenis Oral history Kunstwerk Artwork Conservering Conservation Restauratie Restoration Materialen en Technieken Materials and Techniques Maakproces Making process Rijksdienst Beeldende Kunst (RBK) Cultural Heritage Agency of the Netherlands Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) Rikscollectie State Collection De Reis Wijo Koek John den Besten Kunstenaarsinterview Artist Interview Hedendaagse Kunst Contemporary Art <i>Meanwhile</i> Mail Art BK-informatie Nederlandse Kunst Stichting Koffer Suitcase Plastics Reizende Tentoonstelling Traveling Exhibition Universiteit van Amsterdam University of Amsterdam Sanneke Stigter Marieke Voogd
-------------	--

Samenvatting	<p>Interview met Wijo Koek over zijn kunstwerk <i>Meanwhile</i> uit 1984. Het kunstwerk was gemaakt voor de reizende tentoonstelling <i>Grenzeloze Inhoud</i> in opdracht voor de Nederlandse Kunststichting (NKS). Het werk is nu onderdeel van de collectie van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en het plan is om de kunstwerken in de toekomst weer te kunnen exposeren. De twaalf kunstwerken van de reizende tentoonstelling <i>Grenzeloze Inhoud</i> worden onderzocht en gerestaureerd door de eerstejaars masterstudenten van de Master opleiding Conservering en Restauratie van Hedendaagse Kunst, dit interview wordt afgelegd door Marieke Voogd en begeleid door mw. dr. Sanneke Stigter. In dit interview wordt onder andere besproken op welke manier het kunstwerk tentoongesteld dient te worden en of er een discrepantie is tussen de originele intentie van de kunstenaar en de huidige conditie van het kunstwerk.</p> <p>In het interview wordt verder gesproken over:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De oproep van de NKS in het BK tijdschrift voor contributie aan het project "De Reis". - De interpretatie van deze oproep en de inzending en het concept van Wijo Koek voor het kunstwerk <i>Meanwhile</i>. - Het effect van veroudering en degradatie van materialen op de betekenis van het kunstwerk. - De presentatie van het kunstwerk, liggend of staand? - Toelichting op alle details en de betekenis van het kunstwerk.
Opname (video)	Door mw. dr. Sanneke Stigter met een Sony FDR-AX53 4k camcorder.
Transcriptie gemaakt door	Marieke Voogd
Eigenaar van het bestand	Sanneke Stigter, University of Amsterdam
Gerelateerde interviews	-
Taal	Nederlands
Citaat voor deze bron	Koek, Wijo. Interview door Marieke Voogd onder begeleiding van dr. Sanneke Stigter. "Interview met Wijo Koek over <i>Meanwhile</i> en <i>Grenzeloze Inhoud</i> ." Ateliergebouw Rijksmuseum, 31 januari 2020.

[...] - bijvoorbeeld [het kunstwerk] of [wijst naar...]

{...} - bijvoorbeeld {Aah!} of {Oké}

Setting:

Het interview met Wijo Koek over *Meanwhile* en *Grenzeloze Inhoud* vond plaats op 31 januari 2020. Het interview werd afgenomen door eerstejaars master studente Marieke Voogd en werd gefilmd en begeleid door dr. Sanneke Stigter. Het interview vond plaats in het ateliergebouw van het Rijksmuseum. De eerste helft van het interview vond plaats in kamer C van het ateliergebouw zonder dat het kunstwerk *Meanwhile* aanwezig was in de ruimte, de tweede helft van het interview vond plaats in de studio van de Master Conservering en Restauratie van Hedendaagse Kunst in aanwezigheid van het kunstwerk *Meanwhile* en de rest van de kunstwerken van het *Grenzeloze Inhoud* project.

MV: Alright, we zijn hier vandaag, het is 31 januari 2020. Mijn naam is Marieke Voogd, achter de camera Sanneke Stigter en hier meneer Wijo [wij-joo] Koek. Sorry, Wijo Koek [wie-joo], verkeerd gezegd. Ehm, en in dit interview gaan we het hebben over uw kunstwerk *Meanwhile* uit 1983. Ehm, even eerst helemaal zonder foto's. Ik weet niet of u, of u zelf al foto's had gevonden thuis, misschien wel.

WK: Ja, ik heb ehm, nou ik heb ehm, de oorspronkelijke inzending gevonden van mij, dus waar ik in tekeningen heb aangegeven hoe ik het zou gaan doen.

MV: Geweldig.

WK: Want, dus je moest in een voorstel, moest je aangeven, maximaal 4 pagina's of zo, stond er al heel duidelijk in die oproep en ehm, ik heb daarna, toen is er ehm, ik heb tijdens het proces eigenlijk niets gefotografeerd.

MV: Oké.

WK: Dat is ehm, en het is daarna geëxposeerd in Zwolle geloof ik en nog ergens anders, toen ben ik daar naar toe gegaan en daar heb ik de catalogi nog van.

MV: Ja, wij hebben ook een uitgeprinte versie ervan maar die is vast niet zo mooi als de echte.

WK: Ja, dat is waarschijnlijk de echte.

MV: Dat is wel leuk om zo even te zien {Even te zien} Ja, ja {Ja, inderdaad}

WK: En dat zijn eigenlijk de enige keer dat ik hem had, achteraf denk je van, waarom heb ik dat niet gefotografeerd ook op die plek of zo, {O ja, oké} maar daar had ik toen niet over na gedacht,

en nu 37 jaar later. En het is ook allemaal nog zwart-wit, dus {Ja, ja} ik weet, ik heb ook geen, geen, geen idee meer hoe het eruit zag.

MV: Ja, leuk, we gaan hier even beginnen in deze kamer en dan gaan we zo aan het eind van de kunst, of ehm, van het interview lopen we nog even naar het kunstwerk zelf toe.

WK: Oké.

MV: Want wij hebben ze [de kunstwerken] dus alle twaalf eigenlijk in één ruimte staan.

WK: Oh, leuk.

MV: Dat is wel heel leuk om zo {Oh, grappig} even te kijken zo, ja.

WK: Nu is weer de, collectie compleet eigenlijk.

MV: Ja, precies, we gaan alles behandelen, ja. {Oké} Ehm, ja, kunt u mij vertellen hoe u precies betrokken bent geraakt bij het project *Grenzeloze Inhoud*?

Fig. 35: Still interview: Wijo Koek houdt het tijdschrift 'BK informatie' op, die hij van huis heeft meegenomen. Camera: Sanneke Stiger.

WK: Nou, het was dus begonnen met een oproep in het blad, ik kan het eventjes erbij halen, het is de, BK informatie, en dat ehm, uit 1983 ja, en daar stond een, ja achterin stonden allemaal de oproep voor, voor, voor banen en zo, maar dit was dus specifiek, de {Wauw, ja} oproep waarbij dus dan wordt gezegd van, collectievorming beeldende kunst, dus daar, daarvoor was het bedoeld, het was een bedrag was gereserveerd voor het, ja, het maken van een, een, een

collectie, nieuwe collectie, voor de, voor de overheid, en wat ik toen heel interessant vond was dat de opening ging over dat naast de beeldende kunst [hij leest voor uit het tijdschrift BK informatie] “kunstenaars die werken met van oudsher gehanteerde materialen en werkvormen bestaat een andere zeer gedifferentieerde groep die zich bij het ontwikkelen van een idee graag laat inspireren door een gegeven situatie”, en dat sprak me heel erg aan, want ik was toen net, ik geloof twee jaar van de kunstacademie af {Oké, ja} en, ehm, eigenlijk tijdens die periode op de kunstacademie kwam ik er wel achter dat ik niet, geen traditionele kunstenaar was en eigenlijk was ik ook niet echt een kunstenaar. Tenminste, ik, ik, ik, ik had het niet zo erg, ik had niet zo veel binding mee eigenlijk, omdat ik er naar toe was gegaan omdat ik eigenlijk meer een striptekenaar was en ik wilde gewoon beter leren striptekenen dus ik ging daar, ik dacht dan ga ik naar een kunstopleiding en dan leer ik beter tekenen en dat heb ik ook geleerd en het heeft me heel veel, want het was doordat die opleiding veel meer nadruk legde op ja, als je als beeldende kunstenaar, zelfstandig beeldend kunstenaar, ging ik er wel over nadenken en ik heb ook een heleboel dingen daar gedaan en geleerd en dat was heel fascinerend, maar uiteindelijk ben ik afgestudeerd met een film. Een speelfilm, en daar hebben we samen met andere leerlingen waar ik eigenlijk eenzelfde passie deelden voor, voor het verhalen vertellen, dus eigenlijk zijn we die film gaan maken. En ik was toen al heel conceptueel bezig dus ik ging heel erg op verhaal en op idee, dus toen ik ervan afkwam, van de kunstacademie, toen wilde ik gewoon kijken of ik met het, het, ja, met ideeën, met concepten, of ik daar iets mee kon doen. Toen kwam deze oproep en dit paste precies eigenlijk bij waar ik mee bezig was, ik was heel erg conceptueel bezig, en ik vond het ook leuk om juist zo'n gegeven van een koffer, die er al is, met een rare vorm, want zo'n rare ruit [hij maakt een schuine vorm met zijn handen] en ehm nou, toen ben ik erover gaan nadenken, toen heb ik op een gegeven moment een idee geformuleerd. Dat is hoe ik erbij betrokken ben.

MV: Oh, wat interessant, ja, welke kunstacademie bent u naar toe gegaan?

WK: Arnhem.

MV: Ah ja, is dat de Artes?

WK: Artes heet het nou, ja, het heette toen nog niet Artes, en die afdeling heette toen, ehm, even kijken, beeldende vorming, BV geloof ik, en dat is, ja, heette elke keer weer anders dan heb je vrije kunsten en, in ieder geval, het was tekenen en schilderen {Ja} en ook de grafische technieken, dus die, die opleiding heb ik gedaan.

MV: Maar dus uiteindelijk wel dan met een film, met een speelfilm afgestudeerd.

WK: Ja, waarbij ook daar weer voor, omdat we de, het was een science fiction film, en we vonden het, je had toen in die tijd kwam net eigenlijk *Star Wars* en *Alien* op en toen zagen we hoe die gemaakt werden en daar waren dus uitgebreide, dat heet concept artists, en dat zijn dus mensen

die dus voordat de film gemaakt wordt, ehm, de, de regisseur helpen inspireren om de wereld vorm te geven, dus die maken dan eigenlijk schetsen, gewoon heel vrij, en dat vond ik zo mooi, ik dacht van, dat lijkt me, dat, dat wil ik doen eigenlijk. {Ja} Dus, ehm, we hebben dus ehm, onze eigen film hebben we ook eerst helemaal ge-storyboard en schetsen gemaakt en de, de, de decors gebouwd en kostuum en alles, en zo, het was gewoon meer een oefening in, ja, conceptueel denken eigenlijk.

MV: Ja, precies, dat was ook een vraag die ik ehm, die ik al had ja, als je uw naam intikt op google dan krijg je natuurlijk als eerste dat u ehm, scenarioschrijver bent {Ja} of regisseur {Ja, klopt!}. Dus ik vroeg me inderdaad wel af wanneer u echt die overstap heeft gemaakt, of dat die overstap eigenlijk nooit... {Ja, ja, die} echt...

WK: Die was toen eigenlijk al ingezet. {Ja} Want ik was, ik, ik, door het maken van die film vond ik dat, ckw and het heel leuk, want, na wat ik al vertelde, de aanleiding om naar de kunstacademie, was om naar de kunstacademie te gaan, was omdat ik als striptekenaar al bezig was. {Ja} Dus verhalen vertellen, dus ehm, ideeën eigenlijk. En daarna met de film was, lag toen in het verlengde, maar ik was op dat moment nog heel erg, het kon nog op allerlei manieren geuit worden, dus dit was een kunstproject en ik, zag het ook als een verhaal, dus het is eigenlijk een, ja, toch hetzelfde voorbeeld.

MV: Ja, in essentie wel.

WK: Ja.

MV: Nee, interessant, want wij hadden die opdracht [in het BK tijdschrift] eigenlijk dus nog helemaal niet gezien {Oké} en dat is wel heel boeiend ehm, want ehm, ja door die, eigenlijk door die twaalf verschillende kunstenaars is het eigenlijk heel anders geïnterpreteerd hè {Ja, ja} allemaal, die opdracht. {Ja} En wat was ehm, uw interpretatie eigenlijk het moment dat u die opdracht zag, hoe werd u geïnspireerd?

WK: Nou 't, 't was een ehm, ik ging bij mezelf kijken over reizen, en ik herinner met dat, dat er, ik, ik, ik reisde niet zo heel veel ik was, ik was toevallig daar vlak voor wel naar Amerika een keer geweest en ehm, wat ik altijd, wat ik, het klinkt heel clichématig maar, wat ik zo leuk vond van een reis was het terugkomen {Ja}, want enerzijds, ik vond het gewoon heel leuk om thuis te zijn, ik vond het leuk om te werken weer als ik thuis was, als ik op reis was dan had ik zoiets van oh leuk, maar dan dacht ik van, oh, ik wil weer gaan werken, dus dan wil je weer naar huis om aan te gaan werken, dus dat was altijd voor mij leuk om thuis te zijn en niet zoiets van, ah, de vakantie is afgelopen of zo. En, ehm, wat ik me altijd herinnerde als, als ik thuiskwam, dan was, ja dan deed je de deur open en, in die tijd was er nog heel veel post, dat kun je je nou niet meer voorstellen,

maar dat was gewoon echt, als je dus niet buren had die af en toe de post weghaalden dan moest je echt de deur openschuiven en er lagen allemaal kranten en post en *{Ja, een hele stapel}*, een hele stapel en zo, en ik, ik vond het wel een leuk, leuke thuiskomst want je hebt meteen, je hebt ook weer een verhaal, van, oh wat leuk, dat is een, hè dat is, dat is een uitnodiging voor dit of, en soms ook triest, van, dat heb ik in het voorstel ook gedaan, ehm, een rouwkaart bijvoorbeeld, zo van oh, dat is, die is overleden in mijn afwezigheid. Kranten met krantenkoppen, dus je ziet van oh wauw, dat is allemaal gebeurt. En dan moet ik ook weer toegeven, van ja, in die tijd was je behoorlijk geïsoleerd als je op vakantie was. *{Ja, ja, kan ik me goed voorstellen}* Nu kun je het je niet meer voorstellen, nu ben je gewoon, ja je houdt het nieuws bij je, maar toen was je echt afgesloten, je kwam thuis en dan hoorde je weer van, wat is er allemaal gebeurd. *{Ja, inderdaad}* Dus, dat was eigenlijk een beetje de, ja dat was eigenlijk een beetje de inspiratie, dat ik, dat ik dus mijn eigen persoonlijke ervaring van het thuiskomen, dat wilde ik gebruiken, omdat het de reis, en ik moet ook wel even bij aantekenen dat ik heel bewust was van het feit dat het een wedstrijd was. *{Ja}* Want, ehm, er stond iets van, ik weet, ik geloof 20 zouden uitgekozen worden. Hoeveel zijn er trouwens, twaalf?

MV: Het zijn er twaalf in totaal, dus twaalf echt uitgevoerde werken. En volgens mij zijn er inderdaad in de eerste ronde iets van twintig [inzendingen] gekozen. *{Twintig, ja}* En toen, uiteindelijk dus nog maar twaalf [inzendingen]. *{Aah! Oké}* Maar, er waren iets van 100 inzendingen. *{Ja}* Het waren er wel veel.

WK: Ja, het waren er heel veel ja. Want ik kreeg ook nog een keer een brief dat ze inderdaad in een tweede ronde gingen, *{Ja}* dat is ehm, en eh, maar ik wist, ik, ik, ik was toen, ik had toen veel, ik ging vaak met wedstrijden meedoen, ook weer vanwege dat conceptueel denken, en dat ehm, ik ging me dus verplaatsen op de plek van de jury ook, ik dacht van *{Oh, ja, ja}* die krijgen natuurlijk allemaal die inzendingen en iets wat, want het heette, de werktitel was nog *De Reis*, het heet nu, het heet op een gegeven moment heette het *{Grenzeloze Inhoud}* *Grenzeloze Inhoud* [pakt *Grenzeloze Inhoud* catalogus er bij]. En, eh, ik weet dat ik toen bij de reis dacht van, iedereen zal de reis zelf, dus, wat je onderweg meemaakt en anekdotes en, weet ik veel, en dat kan heel interessant zijn, maar omdat ik al een beetje het gevoel had, dacht ik van, ik moet me een beetje onderscheiden, gaan onderscheiden, dus toen heb ik dit concept verder uitgewerkt.

MV: Eigenlijk het thuiskomen.

WK: Het thuiskomen. Want ik dacht, ja de reis zelf, *{Dat wordt al gedaan}* dat wordt al gedaan ja inderdaad, en dit is eigenlijk de, de, de spiegelbeeld versie van het *{Ja}*. En daarom heet het ook *Meanwhile* *{Ja}* wat ook weer een typische stripterm is, want in strips was er altijd "meanwhile" en dan las je altijd van, intussen was er ergens anders gebeurde er dit en dat, dus het was ook een

beetje voor mij een soort stripachtige referentie {Wat grappig, ja! Dat wilde ik ook nog vragen} Ja, waar komt de titel vandaan?

MV: Ja, nee, dat is, dat vind ik wel heel grappig. Dus het is *Meanwhile*, dus ondertussen, terwijl je weg bent {Terwijl je weg bent, gebeurt er dit}. Ik zal ook even nog een foto er bij pakken, je hebt hem misschien al, maar ehm, ik heb een hele slechte uitgeprinte versie van. {Ah, oké!}

Fig. 36: Still interview: Marieke Voogd laat Wijo Koek een zwart wit foto zien van *Meanwhile* in 1983. Wijo Koek houdt het geschreven voorstel vast dat hij in 1983 naar de NKS heeft verzonden. Camera: Sanneke Stigter.

WK: Dit is, dit is een ehm, dit is, dit is recent? Of dit is...

MV: Nee, dit is een ehm, oude foto uit 1983, 84 {Ah, ja} dus echt ehm... {Dat is wel leuk...} Wat in de catalogus ook staat volgens mij, maar dan in het klein.

WK: Ja, in het klein ja, want daar staat 'ie iets groter inderdaad. {Ja} Ehm, dit is eigenlijk mijn voorstel {Geweldig} en dan kun je zien, dit zijn de tekeningen die ik oorspronkelijk heb gemaakt. {Wauw! Mooi!} En dan, het, nu zit ik ook weer terug te kijken en dan denk ik van, waarom heb ik eigenlijk alles zo netjes gerangschikt? {Ja}

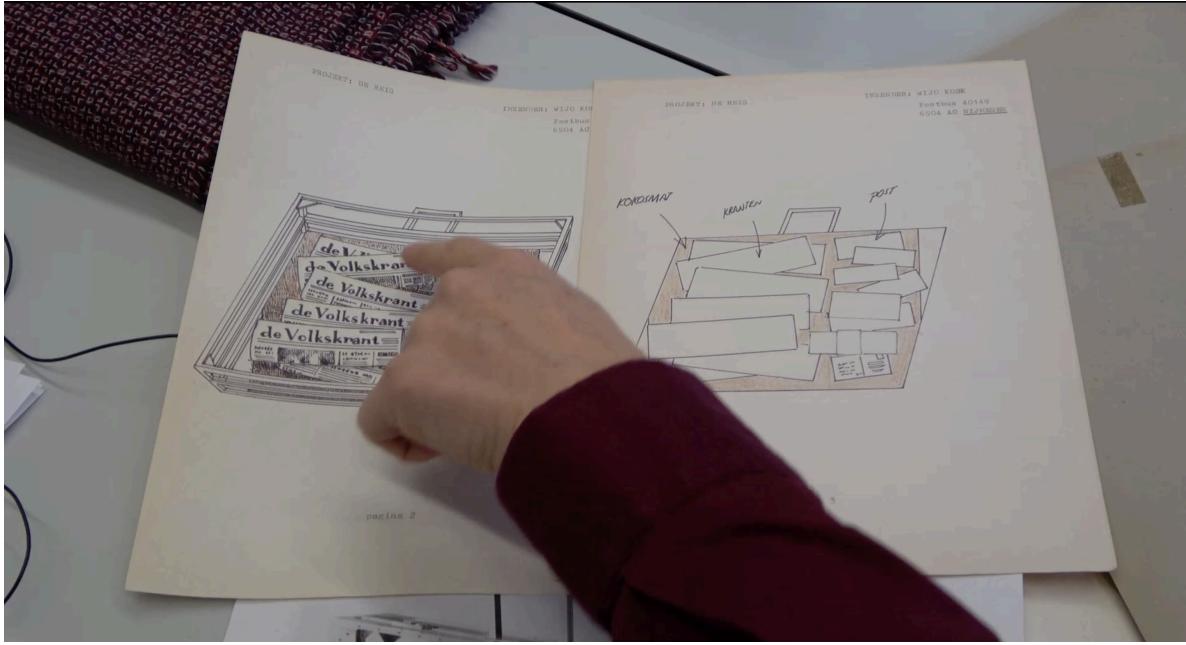

Fig. 37: Still interview: Wijo Koek wijst naar een tekening die hij had bijgevoegd bij zijn geschreven voorstel dat hij in 1983 naar de NKS heeft verzonden. Camera: Sanneke Stigter.

WK: Dat is een beetje raar, omdat je, dit is logischer [wijst "off-camera" naar foto uit 1983] {Zo valt het op de mat [deurmat]}. Zo valt het op de mat en zo, dus ik begrijp niet waarom ik in het voorstel het zo keurig gedaan, maar daar aalwel een, misschien heb ik het toen nog, ja, ook dat is weer een ontwikkeling, je begint met een idee en je gaat het zo doen, en ik denk als ik het op papier nog verder had ontwikkeld, misschien dat het wel tot zoiets was gekomen, maar uiteindelijk toen het zo werd, ja toen werd het duidelijk van ja, het moet uit die, die bus [brievenbus] komen {Ja} het moet gewoon gestort worden [uit die brievenbus].

MV: Ja, dus u las het, ehm, hoe heet het, de opdracht in dat, in dat, tijdschrift. {Klopt} Kreeg u een idee en bent u toen meteen gaan schetsen of heeft u eerst het concept meer ontwikkeld in uw hoofd?

WK: Ja, omdat het een concept was, eigenlijk toen ik het wist wat ik wilde gaan vertellen, wist ik eigenlijk ook al de vorm en was dit min of meer eigenlijk de illustratie voor, ja voor de inzending, voor de jury, van hoe het eruit gaat zien, maar ik wist al van, oké, dat wordt gewoon een, dat wordt de post, datgene wat er in je afwezigheid zich opstapelt. En ik heb hier nog een uitgebreide tekst toelichting. {Oh ja} Ik heb trouwens alles op ehm, gescand {Oh, geweldig, ja!} en de files kun je ook krijgen. {Perfect} En dat ehm, en daar leg ik eigenlijk meer uit wat ik net ook al vertelde dat je ja, dat je in je afwezigheid...

MV: Ja, maar u mocht dus 4, 4 pagina's mocht u eigenlijk {Ja}...

WK: Ja, inderdaad, en ik heb, de vierde is geloof ik wat ik toen, dat was mijn CV op dat moment, {Oh, leuk!} 't is wel schattig. Ik was toen voor de, voor de, voor de VPRO korte, korte bumpertjes aan het maken, video was dat, maar ik had eigenlijk nog niks {Nee}, zie ik nou ineens, dat waren, die, die korte dingen [de bumpertjes], was voor een jongere TV, 't heet "idee TV", en dat zat in het Binnengasthuis. {Oh ja, ja} En, of ja "BG TV" sorry, ik zeg "idee TV" het is "BG TV", ja. Dat was, dat is, dat zit nou bij, waar nou Crea zit geloof ik hè, {Ja! Oh, ja} en dat zat, dat was daarboven, daar was een, een, een paar hele provisorische, ehm, kantoren van de VPRO met camera's en zo, en daar maakte ze allemaal, ja, programma's, {Leuk} jongere programma's en zo, dus dat is ehm.

MV: Ja, dat is ontzettend leuk om te zien inderdaad, [wijst naar het inzendingsbrief en CV van Wijo Koek uit 1983] ja.

WK: [wijst naar "cartel" logo links boven aan de pagina] Het grappige is, ik zag ineens, ik werkte toen ook met ehm, het, het, het soort brieven, ik wilde het ook een beetje officieel maken {Ja}, dus ik had toen een, een bedrijfje bedacht, zo "cartel" weet je wel, met "art" er in en zo [verwijzing naar "cARTel"].

MV: Je wilde echt winnen volgens mij!

WK: Ik wilde gewoon winnen, ik wilde gewoon... {Ja! Heel gaaf!} Ja.

MV: Even kijken hoor, wat ik nog meer allemaal op mijn lijstje heb staan. Oh ja, ehm...

SS: Mag ik wat vragen? {MV: Ja!} Wat valt je op als je...? [Sanneke wijst naar de zwart-wit foto uit 1983, vraag gericht aan Wijo Koek]

WK: Ehm, nou het eerste wat me inderdaad opvalt is inderdaad het verschil tussen de, de, de oorspronkelijke schets en wat het uiteindelijk geworden is {SS: Ja} en dat ehm, en ik, zit te kijken want, ik heb het voorstel nog een keer doorgelezen, en ik weet niet of ik die belofte heb kunnen waarmaken, want d'r staat namelijk, ehm [hij leest voor van inzendings pagina]1: "de kranten, persoonlijke, zakelijke post, en reclamefolders: de zichtbare neerslag van een lange afwezigheid, dat is de reis." En dan komt er: [hij leest verder voor]: "sommige brieven corresponderen met berichtgeving in de krant, anders, ehm, andere brieven en tijdschriften vertellen wat over degenen die op reis is." Dus ik wilde nog een verband leggen, dat je, krantenkoppen zag met, met een, een iets en dat, dat ook weer in andere post terug kwam, maar ik heb dat volgens mij niet kunnen, die,

die, die link niet kunnen maken. Ik zie wel ehm, een, een paar prentbriefkaarten {MV: Ja} ik weet niet door wie, of wat, of ik die zelf geschreven heb, of dat die van iemand anders is.

MV: Ja, precies, dat vroeg ik me ook af, of dat ehm, of u dat nou gewoon, echt een, een, een tijdje lang los heeft verzameld?

WK: Ik heb het inderdaad, daarbij heb ik 't wel gedaan, want ik, dit is wel leuk, er liggen ook volgens mij, ehm, hier dit [wijst naar zwart-wit foto uit 1983], dit is een, een, een giro afschrift {Ja} en die heb ik dus niet geopend, die zijn gesloten gebleven en toen heb ik daarna voor mijn eigen ehm, ehm, hoe heet het ook al weer, boekhouding, moest ik wel die [giro afschriften] hebben, dus toen heb ik kopieën aangevraagd {Aah, ja}, dus die, dus het klopt wel, 't is een, ik wilde wel dat het authentiek was, dus ik heb, ik heb ook een abonnement, ik had zelf niet een abonnement op het Nijmeegs Dagblad geloof ik, en ik heb dat toen een, een, een paar weken gedaan, gewoon voor de, voor de kranten {Ja}, en ehm. Oh ja, dit is wel leuk, ik zie, ik was toen geabonneerd op een tijdschrift, de 3D {Bulletin, ja} bulletin was dat.

MV: Ja, ja, heel leuk! Ik heb er heel lang naar gekeken natuurlijk {Oh ja, ja, da's waar ja! Jij weet het precies ja! Ooh!} Ik weet precies, ehm, wat u in de post kreeg! {Eppo ja!} Ja, heel leuk!

WK: Maar dat zijn inderdaad wel, ik het, ik wilde het wel authentiek doen, dus ik wilde wel wat daar lag dat klopte wel {Ja} en ik zit nou even te denken, nou ja dat gaan we dadelijk zien, wat er op die, op die prentbriefkaart staat, of dat iets is wat ik zelf gestuurd heb, nou ja dat kan toch niet maar...

MV: Ja, ik ben benieuwd, ik denk...

WK: Want de, want de, de stempel {Ja} of die ook nog correspondeert met de andere tijden want je kunt op een gegeven moment waarschijnlijk wel uit afleiden welke week dit geweest moet zijn, maar ik heb het nog niet zo goed bestudeerd hoor.

MV: Ja, ja ik had het geïnterpreteerd echt als twee ansichtkaarten die u binnen had gekregen. {Ja} Ehm, heeft u bijvoorbeeld ook, ehm, echt uw eigen deurmat van de grond gepakt {Nee} en in die koffer gedaan?

WK: Nee, ik heb inderdaad een andere, ik heb niet zo'n deurmat {Nee}, ten minste ik had toen niet zo'n deurmat, een kleinere {Nee}, maar dat ehm. En, dit, ehm, dit is eigenlijk meer de deurmat die mijn ouders hadden, dus dit is ook het beeld wat ik {Kokosvezel}, precies {Ja}, en ik weet dat vroeger als we, dus, als ik met, met mijn ouders, dus als we dan terugkwamen dan, dan dat beeld, daar is het een beetje eigenlijk {Ja} op gestoeld en toen ik dit maakte woonde ik ergens

anders en had ik een, ja 't was, ja in een grote gang met een gewoon klein matje, maar dat was niet zo, tot de verbeelding sprekend, en daar was trouwens ook geen, ehm, brievenbus zat daar, dat was een, een bovenetage in een, in een flatgebouw {Ja} dus de, de post haal je ergens anders op en dit was eigenlijk meer gebaseerd op het huis van mijn ouders waar je echt nog een brievenbus had, en dat viel dan op de kokosmat {Ja} en dat vond ik gewoon als beeld ook meteen sterk want anders dan, dat, dat soort, ik zocht wel naar universele taal eigenlijk {Ja} gewoon dingen die iedereen meteen begrijpt want een kokosmat dat is meteen de deurmat ook, terwijl als je een of andere leuke artistieke mat hebt thuis, dan heb je zoiets van, dat kan verwarrend werken want dan denken mensen van, hè waar, waar, is dit de badmat of wat is dit eigenlijk? {Ja} Ik wilde geen misverstand laten bestaan over dat dit een keuken of een ehm, een deurmat is {Ja} en dan natuurlijk ook de post ja.

MV: Moet vast herkenbaar zijn geweest voor meerdere mensen.

WK: Voor, ik, ik denk het wel ja. Ja t'is ehm, ja.

MV: Ehm, ja, laten we nog heel eventjes, ehm, doorgaan over de materialen die u heeft gebruikt. Ehm, nou we gaan zo even kijken naar hoe, hoe, hoe het er nu uitziet {Ja}, het [kunstwerk] is natuurlijk ehm, 37 jaar oud, nu al {Ja, inderdaad!} Dus het ziet er niet meer 100% hetzelfde uit als op deze foto.

WK: Nee, ik bedoel, dit heb ik bewaard in een envelop [wijst naar inzending papieren] moet je kijken hoe vergeeld dat is, ja!

MV: T'is heel geel, ja! Dat gaat natuurlijk ehm, dat gebeurt, ja. Ehm, maar op zich ik, op zich is het {Oh!} in prima staat. Maar u zult het zo, zo zien. Ehm, {Ah, ja} wat, ja, als u nu hier naar kijkt [wijst op zwart-wit foto uit 1983] wat zou voor u een beetje het ideale staat zijn van die, van die materialen?

WK: Ehm, nou ja, dat waar we het net over hadden van, realistisch gesproken heb ik zoiets van d'r moeten dingen vergeeld zijn, kranten vergelen volgens mij als een gek {Ja}, ehm, kijk eigenlijk moet het wel ehm, als het heel oud lijkt gaat het ook weer het idee een beetje aantasten. {Ja} Want dan wordt het zoiets van, d'r is iemand al heel lang niet thuis geweest {Ja! Dat is precies waar ik aan dacht, ja!} En, en...

MV: Iemand is vier {Vier, veertien}, veertig jaar {Ja! Ha!} op reis.

WK: En dat, dat ineens krijgt het een hele andere lading, op zich ook wel heel leuk, maar dat is niet de oorspronkelijke bedoeling geweest {Nee}. Dus, ik, gek genoeg dus, idealiter zou het

eigenlijk nog fris en helder, alsof het inderdaad vorige week daar was gaan... Het is wel zo, conceptueel ehm, daar, twee dingen ehm, het, het had voor mij ook vervangen mogen worden door elk andere post die weliswaar ehm consistent zijn, in de zin van het hoort bij een persoon of het hoort bij, in een bepaalde tijd of zo {Ja} dus dat maakt niet zo gek veel uit. Ehm, maar het is ook wel gek hoe, dit is ook weer een tijdsbeeld {Ja} want nu kijken mensen er naar van, kreeg je dat allemaal met de post?! {Ja} Weet je wel, kranten kennen we nog wel, briefkaarten af en toe, en kranten of ehm, reclamefolders, maar dat hele, ja, de giro afrekening dat is verdwenen, ja de meeste dingen gaan langzaam allemaal online en digitaal, dus {Ja} het wordt ook en dan maakt het eigenlijk niet meer zo erg uit, ik bedoel, t'is in weze is het nu al weer een blik in het verleden {Ja}. Dit is het ehm, dit is een momentopname uit die tijd. Ehm, en, ja het mooiste is natuurlijk wat ik net zeg van als het, als het dezelfde, als het nog vers lijkt, maar ehm, met de kanttekening dat het bijna heel moeilijk is, ik zou het ook, ja... {T'is bijna onmogelijk} Bijna onmogelijk ja.

MV: Ja, ook als je, wat je zei inderdaad, dat je dit heel lang [wijst naar vergeelde inzending] {Ja} van licht hebt beschermd, maar dat het nog steeds ehm, ja vergeeld {Vergeeld, inderdaad}.

WK: Want we hadden het net even [voor het interview begon] over Kienholz, maar dat ziet er toch ook, dat is heel, ja dat ziet er al oud uit eigenlijk, dat is ook vergeeld. En ik weet niet hoe het was toen het allereerst geopend werd of het toen, het is natuurlijk een oude bar moet het zijn en ook daar hangen weer dingen heel lang [in een bar], weet je wel als je, ik, ik, iedereen kent wel die bar waar van die ehm, van die dingen waar mensen bijvoorbeeld geld hebben geplakt tegen de muur of zo {Ja} van die... En dat ziet er al ook, ook heel oud uit, dus daar is nog wel wat mee te spelen, maar sommige dingen, ja dan wordt het, wordt het kunstwerk ineens heel oud {Ja} en dat wil je niet, want het moet dezelfde impact hebben als toen het voor het eerst gemaakt werd.

MV: Het moet niet een soort reliëk worden {Nee} van de geschiedenis {Nee, nee, inderdaad}. Maar het is toch lastig, en ook omdat, dit [wijst naar kranten in koffer op zwart-wit foto uit 1983] zijn natuurlijk ook eigenlijk allemaal materialen die een soort van wegwerp kwaliteit hebben, hè dus een krant dat lees je één, misschien twee of drie dagen en dan {Gooi je het weg} gooie je het weg, ja {Ja, klopt}. Ja, of je recyclet het, dus dat is ehm... Wij denken wel dat bijvoorbeeld omdat het zo'n ehm, kunstfolie of plastic ehm, laag heeft hè, de muren van die koffer {Ja, ja} die ook eigenlijk wel een beetje als een soort {Filter?} filter hebben gefungeerd {Oh, oké!}, dat denken wij tenminste, want op zich, ja, je kan zien dat het wat ouder is geworden maar het is niet {Oké} erbarmelijke staat {Oh, grappig!}. Dus dat is wel, wel heel mooi!

WK: En, want, waar zijn de koffers opgeslagen? Die zijn in een depot waarschijnlijk ehm?

MV: Ja, het ligt nu dus bij ons in de studio ehm, maar daar wordt het natuurlijk allemaal mooi beschermd tegen Uv en {Ja, ja, ja}, maar het heeft heel lang ehm, in een depot van het RCE

gelegen, dus Rijksdienst Cultureel Erfgoed {Oké}, die hebben het ook echt in hun collectie dat heeft al best een lange tijd bij hun op depot gelegen {Oké}. Ehm, ja wel als het goed is in het donker en onder correct klimaat hè {Precies, ja, ja, ja!}

WK: Oh dat is wel interessant om te zien, als je het onder optimale omstandigheden bewaard hoe het dan ehm, oud wordt eigenlijk {Ja}.

MV: Ehm, maar het lijkt, volgens mij is dat het idee van het Rijks van het, van het RCE dat ze die twaalf kunst of koffers wel op een gegeven moment ook weer willen tentoonstellen, vandaar dat het nu bij ons. {Oh, grappig!} Ja. Dus, dat is wel heel erg leuk! {Ja, dat is wel heel leuk ja!}

WK: Ik had nooit geweten dat, want ja, daarna, dit is eigenlijk, een van de weinige avonturen in de beeldende kunst geweest {Ja} want, daarna eigenlijk met story-board tekenen en steeds meer richting de film gegaan. Dus dat is ehm, ik bedoel ik ben al vanaf de jaren 90 ben ik professioneel scenario schrijver, dus kunstenaars gedeelte ligt voor mij heel ver en daar is dit eigenlijk toevallig net het mooiste voorbeeld van. {Ja} En, en dat wordt dus nog een keer gerestaureerd, wat leuk!

MV: Ja, ik vroeg me ook af of ehm, nou ja dit, als kunstenaar ontwikkel je natuurlijk een beetje een eigen stijl, en dat wordt misschien van je verwacht op de academie, dat je dat een beetje gaat onderzoeken {Ja}. Heeft, heeft die, die stijl die u misschien wel al had in het maken van beeldende kunst heeft zich dat misschien ook voort gezet in uw carrière daar na met het maken van films en series?

WK: Ehm, ja, het, wel want, wat ik net zeg van, ik, ik heb altijd al beeldtaal gezocht die heel universeel was {Ja} en daar komt ook weer dat stripacht- achtergrond komt daar bij kijken, dat ik zocht naar midellen, naar uitingen die, voor een, heel snel herkenbaar waren en begrijpelijk waren en dat heb ik in de films en zo waar ik mee bezig ben geweest ook altijd, dat zijn doorgaans best wel commerciële films en, en, en publieksfilms geweest en daar, ja daar bedien ik me ook heel vaak van, juist van herkenbare elementen maar wel met een twist waardoor het ja, het verhaal dient en, en, en het moet komisch werken of leuk werken of dramatisch werkt. {Ja} Maar het is wel, het uitgangspunt altijd dat ik die beeldtaal die ik hier al gebruik, dat heeft zich wel doorgeset, ja {Ja}.

MV: Ehm, ik heb ook nog ergens, want u zei het al, u was zelf dus ook op bezoek geweest bij een van die tentoonstellingen.

WK: Ja, dat klopt! {Ja}

MV: Ja, dus het was een reizende tentoonstelling hè, dus wij, wij hebben hier ook een lijstje volgens mij met ehm, plekken waar het [de reizende tentoonstelling] allemaal is geweest. {Oké} Maar die [lijst] is niet compleet, dus wij vroegen ons af, of heel misschien weet u iets meer?

WK: Oké, nou ik kan, alleen maar deze [pakt een zelf meegenomen zwart-wit folder] noemen dat is de {Oh, de Barak!}, de Barak {Ja!} in Stadskanaal {Dat is in Stadskanaal inderdaad, oh mooi!} Dus, dat is de... {Prachtig, dat is een mooie folder} Ja.

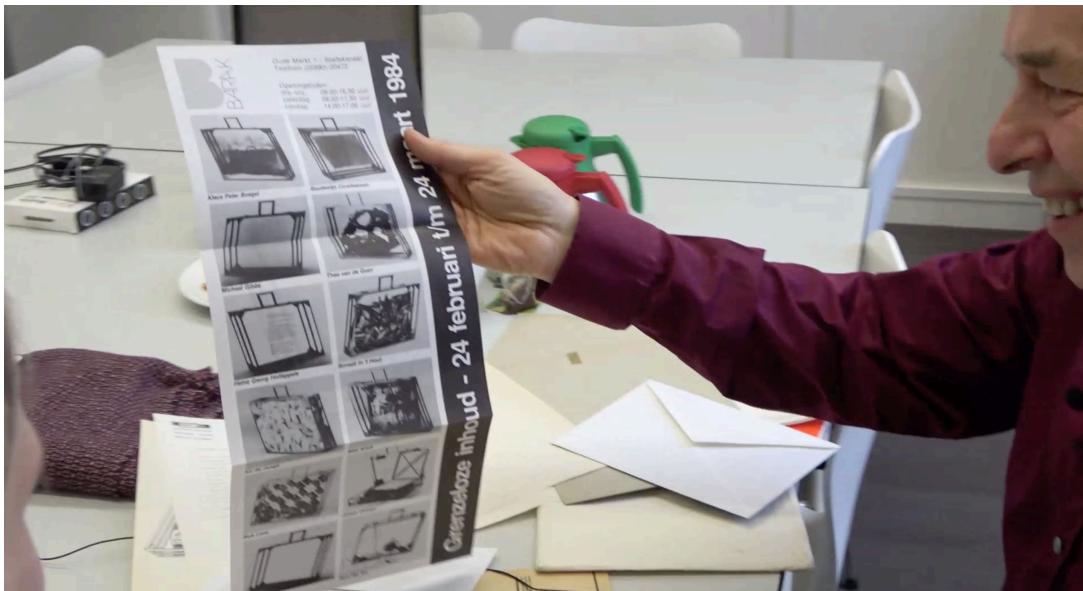

Fig. 38: Still interview: Wijo Koek houdt een zwart wit folder op die hij van huis heeft meegenomen. Camera: Sanneke Stiger.

WK: En [bladert door andere bestanden die hij heeft meegenomen], de andere is in Zwolle, de Librije {Yes, die heb ik ook}, yes. Dat zijn eigenlijk de enige die ik weet {Ja}. De andere want ik kreeg toen ehm, ik kreeg toen een, een mededeling geloof ik of een brief van waar het ehm... {Waar het allemaal naar toe ging?} Waar het allemaal naar toe was gegaan, en ehm, dat, dat waren de enige twee eigenlijk {Ja}. Even kijken, die heb ik hier nog ergens liggen [bladert door bestanden].

MV: Ik heb hier inderdaad op mijn lijstje staan dat ze in Amsterdam geweest, Almere, Tilburg, Roelofarendsveen {Roelofarendsveen!}, Stadskanaal, Zwolle, Wageningen en dan hebben we nog een aantal beetje vraagtekens staan voor ons zelf {Oké} van waar het nog precies allemaal ehm...

WK: Kijk, want ik woonde op dat moment in Nijmegen dus ik ben toen naar plekken gegaan die voor mij dichtbij waren {Ja}. Op een gegeven moment dacht ik van ja, ik heb het nu wel gezien {Ja}, ik hoef het niet nog naar {Nee} andere te gaan om dezelfde spullen te gaan zien.

MV: En kunt u zich nog herinneren hoe dat ongeveer d'r uit zag tijdens die tentoonstelling?

WK: Nee, nee, zo raar is dat.

MV: Nou ja dat, snap ik ook wel.

WK: Ja, nee, maar dat vind ik wel raar dat ik me dat niet goed kan herinneren, want je zou vaak met de opstelling... Want, wat ik ehm, het enige waar ik met mijn eigen werk een beetje ehm, wat ik er, laat ik zeggen er niet zo goed aan vind. Want dat, dat, dat was dat het van deze kant bekeken heel goed werkt, maar van de andere kant niet. Want dan kijk je tegen de achterkant van de mat, dus ik had dat voor mijn gevoel gehad van eigenlijk zou die [koffer] kunnen liggen. Want dan heb je een, dat klopt het meer dan is het de mat die ligt *{Ja}*. Nou begrijp je wel dat de koffer door z'n vorm juist, dat dynamische werkt het beste als je hem rechtop zet, maar ik had, en nou zit ik te denken van of ze dat tijdens de expositie hebben neergelegd, maar volgens mij niet, volgens mij hebben ze hem daar ook rechtop gezet. Ik weet dat ik toen dacht van, hmmm, het zou mooi zijn als 'ie zou liggen *{Oké}*, want dan...

MV: Ja, want ik heb, ik heb twee foto's van, ze zijn niet zulke goede foto's, maar dat is misschien wel leuk om even te zien, want ik zat daar ook heel erg over na te denken, van ehm, al die koffers die we nu hebben staan die staan allemaal rechtop *{Aah, ja}*. Maar ehm, *Meanwhile* kwam plat bij ons aan *{Oh! Oké, liggend}*. Toen was meteen mijn vraag ook van ehm, moet het ook zo tentoongesteld worden of hebben ze dat nu alleen even zo neergelegd zodat de zwaartekracht die lijmbinding *{Ja}* niet breekt. *{Misschien zou dat zelfs wel hebben gespeeld}* Ja.

WK: Het is ja, grappig ja want, nu zit ik te denken van ik ehm, je zou inderdaad als kunstenaar kun je natuurlijk je instructie geven van, bij voorkeur dit liggend of, bij voorkeur maar, dit moet liggen. *{Ja}* En dat heb ik eigenlijk nooit gedaan, ik, ik liet het, dat liet ik dan eigenlijk weer over aan de, degene die de expositie deden *{Ja}*, maar dat is wel...

MV: Maar als u het dan toch had mogen zeggen?

WK: Had ik mogen, dan had ik waarschijnlijk, ja, dan had ik dat waarschijnlijk voor gesteld.

MV: Dat 'ie [de koffer] zou liggen.

WK: Dat 'ie zou liggen *{Ja, ja}*.

MV: Dan zal ik even een foto er bij pakken *{Oh ja}*. Dit is volgens mij [pakt foto uit krant erbij], deze heb ik in *Delpher* zo'n ehm, krantenwebsite, niet zo'n goede foto, maar... Ik vond het heel leuk toen ik het had gevonden *{Oh, wat leuk!}*

MV: Dan zal ik even een foto er bij pakken {*Oh ja!*} Dit is volgens mij [pakt foto uit krant erbij], deze heb ik in *Delpher* zo'n ehm, krantenwebsite, niet zo'n goeie foto, maar... {*Oh, Delpher dat is die...*} Ik vond het heel leuk toen ik het had gevonden {*Oh, wat leuk!*}

Fig. 39: Marieke Voogd en Wijo Koek kijken samen naar een zwart wit foto in het *Nieuwsblad van het Noorden* uit 1984. Camera: Sanneke Stigter.

WK: Dat is, dat is toch die online site waar je alle ehm, kranten kunt {*Ja!*}, ehm, ja te gek. Okay! Hey!

MV: En daar zie je d'r eentje {*Eentje liggen, maar dat is natuurlijk net...*}. T'is moeilijk om te zien, maar het zou best wel heel goed {*Nou dat ziet er wel uit...*}. Ja toch?

WV: Ja, ja, dit is 'm! Ja verdomd! Wat leuk!

MV: En dit is ehm, volgens het krantenartikel is dit, ehm, Stadskanaal, dus de Barak {*Aah!*}

WK: Want, ik zie nou ook ineens die sokkels {*Ja, die zijn waanzinnig!*}. Wat leuk! Horen die er ook bij?

MV: Nou ja dat is dus een beetje de vraag...

WK: Vraag of dat een... Ik kan me niet voorstellen dat dat een ingreep is van die gallerie ter plekke.

MV: Nee, we weten dat het is ontworpen door, nou ben ik even zijn naam kwijt, Anton Beek? {*SS: Beeke*}. Beeke?

WK: Beeke. {MV:Ehm} Want zij, het feit dat ze ook hetzelfde {Ja} helling hebben [wijst naar de schuine vorm van de pilaren ontworpen door Anton Beeke] {Ja ze zijn helemaal...}. Dit is helemaal ervoor gemaakt {Ja}.

MV: Ehm, alleen, we weten niet waar ze zijn {Ach!}, dus dat is erg jammer. {Oh jee...} Ja. Maar dit vind ik wel een hele interessante foto {Ja!}, want we weten natuurlijk niet of het iedere keer precies zo tentoongesteld is, maar ehm, het feit dat je daar dus omheen kon lopen [wijst naar pad rondom vlonders op tentoonstellingsfoto] {Kon lopen... Ja inderdaad}. Ehm, en dat het op verschillende hoogten, dus van die, die, die {Ja} zuilen staan. En dus, denk ik zelf, lijkt het haast wel he, die van jou plat [wijst naar liggende koffer op foto].

WK: Ik denk het, ik denk het ja, ik denk dat ze... Nou ja op zich, da's leuk ik bedoel dan hebben ze toch eigenlijk ehm, die gedachte ook al... {Ja} Wat ik zeg, ook omdat als je er omheen loopt, de ander kant is eigenlijk niets te zien dus {Nee}. Het werkt het beste als je het zo ziet {Ja}. Dus dat ehm, heeft zich vanzelf gewezen eigenlijk. Leuk! {Ja, he!} Ja! Nou wat gek, ja ik vind het zo raar dat je, in die tijd maakte je dus helemaal geen foto's, nu zou je gewoon als een gek zo'n hele ruimte fotograferen, of, als een gek. Maar, je zou denken van oh ja! Kijken hoe dat ehm, staat. Maar ik kan me, ik kan me dat ook niet meer herinneren, dat is heel raar.

MV: Nou dat kan, als je zo lang niet meer aan, bij iets hebt stilgestaan dan moet je dat ineens wel heel diep gaan...

WK: Gaan graven, ja. Ja, ja, of? Ja.

MV: Ik had ook nog een andere foto, dat weten we nou niet helemaal zeker... Of dat ook tijdens zo'n ehm tentoonstelling is geweest, maar hier zien we ehm, de koffer van Roel Qoqo {Ja?}, maar echt ook hier weer gewoon op de grond, dus ehm {Oh ja!} op een hele andere manier, ehm tentoongesteld.

Fig. 40: Still interview: Wijo Koek kijkt naar een zwart wit foto van een voorgaande tentoonstelling van de koffer kunstwerken. Camera: Sanneke Stigter.

WK: Dus dit is ehm, een tentoonstellings ehm?

MV: Dat weten we niet helemaal zeker *{Okay}* of dit, of dit tijdens een tentoonstelling is of nog voor de tentoonstelling, het, ja.

WK: Het is wel raar die achtergrond daar [wijst naar kantoorje op achtergrond van de foto] *{Ja, he! Soort kantoorje}* Kantoorje inderdaad.

SS: Het kan een instructie foto zijn?

MV: Dat zou kunnen ja!

WK: Oh dat zou kunnen *{Ja}*, dat zou kunnen! Inderdaad.

MV: Dat is misschien een goeie inderdaad. *{Ja}*

WK: Van zo moet het ehm, gebruikt worden *{Ja}*. Luisteren naar *{Casette}* cassette, ja! Cassete, was het, was het een cassette?

MV: Ja, er hoort een cassette bij maar...

WK: Ziet 'ie er nog in, of? *{Nee...}* Aw... *{Nee, helaas}* Nou leuk.

MV: Een kijken hoor, misschien is het wel inmiddels, ehm, kijken of ik iets vergeet, oh ja, nog één vraag, voordat we misschien even naar de studio kunnen gaan lopen *{Ja}*. Ehm, ik, wij vroegen ons een tijdje geleden af, nou, die, die kunstwerken zijn waarschijnlijk altijd samen tentoongesteld hè, *{Ja}* dus echt in groepsverband *{Ja, ja, volgens mij wel}*, ehm. Zou, zouden volgens u die kunstwerken ook apart ehm, tentoongesteld kunnen worden?

WK: Het zou kunnen, maar ik denk dat het juist de interpretatie van de verschillende kunstenaars op zo'n concept, op zo'n uitgangspunt, dat dat het juist leuk maakt, want anders wordt het, ehm, als het er een is dan heb je zoiets van, waarom kiest iemand er, dan gaan er een heleboel vragen komen. *{Ja}* Waarom kies je voor zo'n vorm ehm, koffer? Waarom *{Ja}*, dus ik, ik denk dat het sterker werkt dat je ze met allemaal het liefst, of met meerdere ziet *{Ja}*, want dan ga je als kijker ook zien van, oh wat leuk, die heeft het zo ingevuld en die heeft het zo ingevuld *{Ja}*. Zo denk, ja, zo zou ik althans denken.

MV: Dus wat meer ook een groepsproject.

WK: Ja een groep eh, juist omdat dat, dat zie je ook weer terug in de oorspronkelijke oproep [wijst naar BK tijdschrift] van eh, het is leuk want ze blijven heel, ook de oproep is heel summier. Ehm, d'r staat ook echt bij van, we zoeken kunstenaars die de koffer vullen {Nee}, dus niet, niet van, we willen graag een, een visie hebben op het reizen als bla bla. Gewoon van, vul die koffer!

MV: Aah okay!

WK: Dat vind ik wel heel leuk, gewoon van, eigenlijk gewoon zo door dat plompverloren te plaatsen, gaat iedereen denken van oh, ik ga die kant uit, ik ga die kant uit {Ja}, daardoor is, zijn, tenminste ik, ik heb ook geen herinnering meer zo goed van de andere koffers, maar is waarschijnlijk iedereen best wel een andere richting uitgegaan.

MV: Zeker, ja!

WK: En dat eh, en ik denk dat het daarom leuk is, als je ze exposeert of tentoonstelt dat ze er allemaal zijn, want dan zie je wat één uitgangspunt met zoveel verschillende visies kan opleveren {Ja}.

MV: Dus eigenlijk was die opdracht best wel kort door de bocht?

WK: Die was heel kort door de bocht ja!

MV: Ehm, dus geen eh, hele diepgaande filosofische {Nee, nee, inderdaad} teksten over het reizen? Dat mocht je dus eigenlijk zelf...

WK: Ja, precies want {Ja}, even kijken [zet bril op en kijkt naar oproep tot vullen van de koffer in het BK tijdschrift], eh, eh, [leest voor] "Beeldende kunstenaars die ideeën hebben voor het 'vullen' van zo'n koffer worden uitgenodigd deze kenbaar te maken door middel van ten hoogste 3 schetsen of beschrijvingen", {Ja} that's it! Dus, t' is zo, zo iets van nou, dit is de koffer, vullen maar! {Heel leuk!} En dat eh, {Ja, gaaf!} ja wel heel leuk is dat! Ja, dat vond ik ook leuk als je juist, en dat is het gekke met eh, met, met creëren dat je, soms is beperking heel prettig, dat is een bekend gegeven dat mensen het juist prettig vinden om juist in een beperking te werken, bijvoorbeeld ga iets maken met drie kleuren dat is gek genoeg makkelijker dan als je zegt van je mag 20 miljoen kleuren, want dan, ja, wat moet ik dan nou kiezen eh. Terwijl, dit was ook iets van een, letterlijk een beperking, je hebt maar dat koffertje end aar binnenmoet alles plaatsvinden. Want ik weet niet, d'r is niemand ei buiten de koffer is gaan werken geloof ik hè? Of is dat?

MV: Nee, niet echt {*Nee, hè?*}. Nou ja, op de buitenkant van de koffer wel {*Ja, zoals dat, dat dingetje van wat we hier zagen, die ehm...*}, ja, bijvoorbeeld met zo'n ehm koptelefoon [wijzen naar foto met koffer die op de grond staat] ja, of, we gaan het zo zien, maar bijvoorbeeld ehm, graffiti en stickers aan de buitenkant {*Okay, ja, ja, ja*} maar ja, t'is wel de koffer {*De koffer inderdaad is het ehm, ja*}, is de drager, ja {*Leuk!*}, ja. Ehm, kende u ehm, een of meerdere van die kunstenaars die meededen aan het project?

WK: Nee, ik heb, ik heb die namen nog even gekeken maar ik ken ze eigenlijk niet, ehm, nou ja ehm, nee. Ik ken ze eigenlijk niet nee.

MV: En ook niet ehm, dat jullie elkaar op een gegeven moment nog hebben ontmoet?

WK: Nee dat is ook zoiets, we hebben eigenlijk nooit elkaar ontmoet, nee. {*Grappig*} Ja, het is allemaal heel één op één, want ik heb hier nog allemaal de briefwisseling van het ehm, van, van, ja dan kreeg je zo'n brief weet je wel en dan stond daar weer iets in, even kijken, het staat hier in. [pakt brief er bij] Hier staat geloof ik, ehm, oh dit is voor de catalogus [legt de brief weer neer], maar ergens staat dus zo'n brief van, ehm, we zijn met de tweede ronde bezig {*Ja*}, en dat die ronde 20, of 100 waren het er eerder, die zouden dan nog verder gaan [pakt een ander brief erbij]. Oh ja, 109 kunstenaars staat hier {*Oh, ja, ja!*}, en dat ehm, [leest voor] "de eerste selectie heeft inmiddels plaatsgevonden", en ehm, nou. {“*Zodra de tweede selectie heeft plaatsgevonden krijgt u hierover van ons bericht*”} Ja, dat is allemaal heel formeel. {*Ja!*} En eigenlijk is het zo gegaan het is gewoon via de briefwisseling, en, gek genoeg heb ik niet de brief dat het aangenomen was [zijn voorstel voor een kunstwerk], zou ik wel bewaren normaal gesproken, dus ik weet niet hoe dat gegaan is, ik heb geloof ik niet telefonisch gehoord maar, dus ehm.

SS: In de koffer? [de brief]

WK: In de koffer misschien, ja! Dat kan ook nog, dat zou wel leuk zijn! Ja!

MV: Okay, ehm, zullen wij ehm, eventjes gaan kijken {*Ja, leuk!*} Één dingetje, we moeten even oppassen met die ehm, met die snoeren, misschien ehm, {*Onderbreek hem maar even en dan maak je even een nieuwe opname*}. Ja of jij houd hem even in je, in je zak {*Ja, is goed!*}, dan laten we hem gewoon doordraaien.

Onderbreking om naar de studio te verplaatsen.

Fig. 41: Still interview: Marieke Voogd en Wijo Koek staan voor Meanwhile. Camera: Sanneke Stigter.

WK: Daar ligt ‘ie! Oh wat schattig! [kunstwerk “Meanwhile” ligt op een tafel in de studio], ik geef jou weer eventjes jouw [geeft microfoon aan Marieke] {*Oh, ja, ja*}

MV: Zo, ehm, ja, moeten we ‘m nog even aanzetten of loopt ‘ie nog? [Marieke bedoelt de microfoon die de audio opneemt] {*Ik check even*} Ja, hè? {*Even voor de zekerheid*} Even kijken, even jouw duim nodig. [Marieke praat tegen Sanneke, haar telefoon moet ontgrendeld worden voor het opnemen van de audio] Oh, nou hij loopt nog! {*Hij loopt nog?*} Ja, ik houd hem gewoon even vast, {*Oké*} dat is prima. Ja, {*Dit is ‘m!*} dit is ‘m! Hier staat ‘ie! {*Leuk*} Of hij ligt.

WK: Jezus, dat is zo gek dat je dat, ik ga, ik ga toch meteen lezen {*Ja, ga lezen!*}, dat vind ik, dat is leuk. {*Als u het misschien wilt aanraken dan heb ik handschoentjes voor u*} Oh, ja. {*We moeten heel voorzichtig er mee zijn natuurlijk*} [Wijo probeert een ansichtkaart te lezen in de koffer] Aah!

MV: We kunnen dit [Melinex over kunstwerk] er ook wel even afhalen? Misschien, dit is tegen de stof. {*Oh ja!*} [Marieke haalt de Melinex van het kunstwerk]

WK: Hey! Heeft ‘ie [wijst naar de plastic wanden] een tint? Zie ik nou ineens. Dat wist ik helemaal niet!

MV: Nou ja, dat is denk ik niet ehm {*Nee!*}, ik denk niet dat dat origineel is, nee.

WK: Nee, hij was volgens mij transparant, dus *{Ja}*, tenminste ik kan me niet herinneren. Ook dat kan ik me niet herinneren, nee.

MV: Ja, dat...

WK: T'is een beetje raar, het zou een rare keuze zijn om het, vooral een gele tint te geven.

MV: Ja. Nee, als je naar die oude foto's kijkt dan ziet het er veel transparanter uit hè? Ook op die zwart wit foto's.

WK: Daarom! Ja, ja, inderdaad.

MV: Ja, dus dat is het eerste eigenlijk wat opvalt *{Ja}*, die gelige gloed [van de transparante plastic wanden].

WK: Ja, inderdaad. Want, je hebt een, als je hem open maakt zijn de kleuren die zijn dan natuurlijk, waarschijnlijk *{Ja, wat feller}*, wat feller inderdaad *{Ja, zeker}*, ja. Ik kan me niet voorstellen dat dit de bedoeling was geweest. Want de, de, de, de maker van de koffer, is die ook nog ehm, is die ook nog gesproken?

MV: Ja, die is hier laatst nog langs geweest *{Oh, leuk!}*. Ja, dat was heel leuk!

WK: Want die kon het waarschijnlijk wel vertellen of?

MV: Ja, die was er ook best wel van overtuigd dat het... Hij heeft ooit een prototype mogen maken, hij was ook net van de kunstacademie *{Ja?}* en zijn eindproject was een, een koffertje in deze vorm. En dat had 'ie volgens mij ontworpen voor de Bijenkorf *{Ja?}*, voor een soort ehm, jeugd, of ehm, zeg maar de, de modelijn voor de jeugd *{Oké?}*, die moest dan een koffertje, daar kon je dan je, je kleren in doen zoiets? *{Ja, ja! Ja, ja!}* En dat is toen gezien door iemand en die hebben hem gevraagd om die koffers *{Te maken voor...}* voor een nieuw project.

WK: Want, ik ga weer een stapje terug, ik denk van, d'r moet op een gegeven moment iemand hebben gezet van, laten we een, een, een collectie aanleggen met, want ja meer conceptuele kunst eigenlijk allemaal *{Ja}*, ehm, hoe dat weer ontstaan is.

MV: Ja, waar is het eigenlijk begonnen?

WK: Waar is het begonnen? {Ja} Want iemand moet het... En dan ook de invulling van, we moeten ze één gegeven geven en dat moet dan bijvoorbeeld een koffer, en dan reizen, ik stel me dat zo voor dat dan ehm, maar ik weet niet hoe dat allemaal intern gegaan is? {Ja} Want, wat, wat, ik je liet zien die, die advertentie is best wel ja {*Een uitgewerkt concept*}, ja! Het is inderdaad, dus daar hebben ze echt over zitten nadenken van hoe gaan we dat doen. En ook, behalve de traditionele kunst ehm, kunstenaars, om deze groep een keer te bedienen {Ja}, dat is wel heel leuk en het is ja, ik vond het daarom een hele leuke opdracht {Ja}, het paste heel goed. Ik zit even te kijken want dit is van ID-producties [wijst naar ansichtkaart], [leest voor] "ik ontving je brief en synopsis, tijdens de opnames van de speelfilm" en die heeft vanuit Zuid-, er staat Sander, maar dan ben ik benieuwd, ehm, even kijken. Het is leuk want, die heeft het gestuurd vanuit Italië {Ja!}, en ik, ik ken een Sander, ik weet niet of dat ehm, Sander Franken is, dat zou kunnen, t'is een regisseur waar, waar in die tijd ehm, toen wij op de kunstacademie dus die film mee bezig waren, waren we ook met een tweede film bezig en daar had ik contact gezocht met een regisseur en dat was Sander Franken {Oké}, en die vond het heel leuk, wat, hoe wij die ehm, die, die, die interieurs maakte enzo, dus daar heb ik contact mee gehad en het zou goed kunnen zijn dat hij dat heeft geschreven dus dan, klopt het wel, ehm.

MV: Het is inderdaad een soort verzoek van ehm, ik heb een... {*Ik heb een project stuur me een kaart op inderdaad*} Ja!

WK: Want, ehm. Even kijken. Hier dat "StripZ" staat hier op [wijst naar ansichtkaart], met dat, dat {Ja}, dat logo'tje, trouwens, heb ik ook gemaakt. {Oh, echt?} Ja, dat is een voor een, een, een bevriend iemand die een stripzaak had en die heette Stripz, en ehm, ik had trouwens een soort, ik heb Mickey Mouse in een Floyd Gottfredson stijl, dat was de tekenaar van Mickey Mouse, van de goeie Mickey Mouse verhalen, en hij heeft die later waarschijnlijk naar mij gestuurd ja. {Ah, leuk}

WK: Ja, ik heb, ik heb mensen gevraagd om een brief te schrijven, dat nu, het leuke is nu komt het ineens terug {Ja?}, want groeten vanuit magnetropolis, Evert M. staat daar, dat is Evert Maliangkay, dat is mijn ehm, oud leraar van de kunstacademie {Aah, geweldig}, Rotterdammer, hij ehm...

MV: Dus je hebt echt mensen gevraagd van, stuur mij maar een ansichtkaartje?

WK: Stuur mij in die week een ansichtkaart of, of post en dat ehm. Leuk! Dat ik dat vergeten ben. Ja. {Nog leuker dat het...} Nog leuker dat het inderdaad ehm, en, ik zit te kijken want ik heb ook sommige dingen omgelegd {Ja}, dat is met ook een reden waarschijnlijk, ik weet niet of die Frankfurt am Main [ansichtkaart] dan eigenlijk, maar ik zie hier iets staan... Turkije. Dus hier is een.

{Ja, iemand heeft met balpen} Balpen bijgeschreven van... [op een ansichtkaart heeft iemand op de fotokant met balpen aangegeven dat het om Turkije gaat].

MV: Maar het is dus ook moeilijk ik kan het ook nu niet omdraaien want het zit allemaal dus nog best wel goed vast.

WK: Want ik heb het gewoon met Bison kit gemaakt {*Bison kit, ja?*}, ja inderdaad. Want ik dacht van {*Het plakt nog!*}, het plakt nog wel, maar dat vergeelt als een gek geloof ik hè?

MV: Nou ja, ehm, ik moet zeggen ik heb het ehm, eigenlijk de enige plekken waar je echt lijm ziet is dus bijvoorbeeld hier bij de Eppo, maar dat is niet van jou.

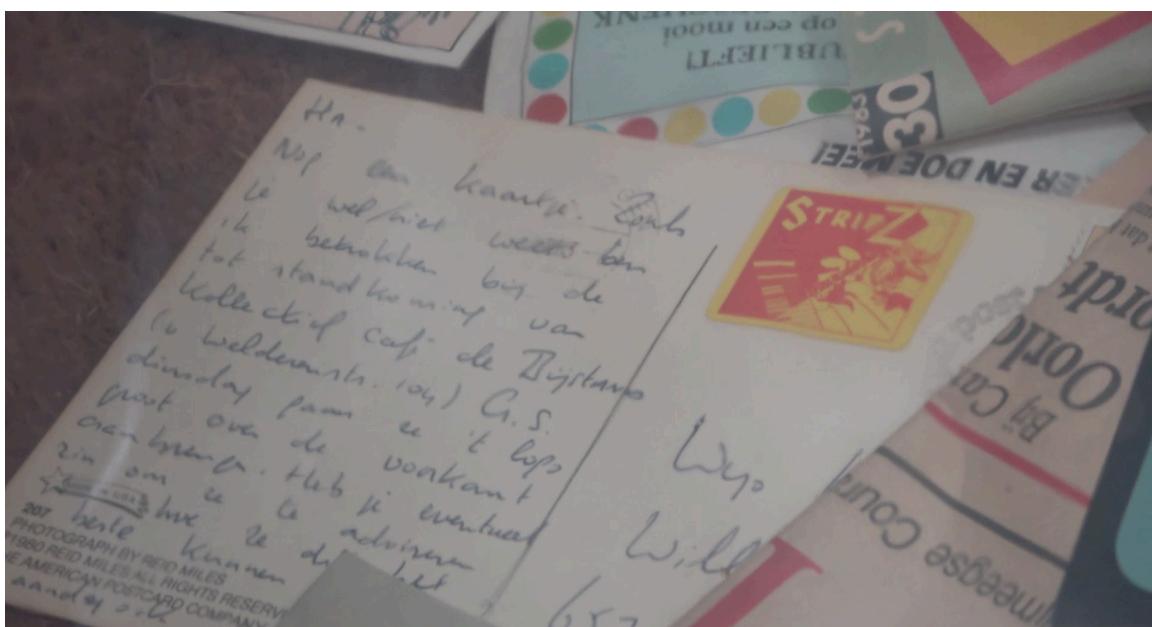

Fig 42: Still interview: Stripz postzegel op ansichtkaart in *Meanwhile*. Camera: Sanneke Stigter.

WK: Nee, nee, inderdaad, dat is de lijm van het ehm, van het wikkeld.

MV: Ja, precies. En er zijn een aantal plekken waar ook de lijm een beetje begint los te laten, d'r is ook al een eerdere restauratie geweest volgens mij ergens in ehm, wat was het, 2000 of zo {*Ja?*} Ehm, en toen heeft ehm, een eerdere conservator heeft ook een paar brieven die wat los zaten heeft ze opnieuw ehm {*Oké*} vast gelijmd, en de boel een beetje schoongemaakt, eigenlijk bij al die koffers. Dus hij [het kunstwerk] heeft al een beetje eng geschiedenis {*Ja*}, het is al behandeld een keer {*Jezus!*}. Maar, op zich, alles zit nog vast en {*Zit nog vast ja!*}, ja!

WK: Dit, dit handschrift doet me denken aan het handschrift van mijn zus {*Oh echt?*}. Ja, tenminste, ik kan ook niet zien wie ehm, ik kijk even, [leest voor] "Lieve Wijo" staat er, even kijken,

“zoals je op de kaart ziet ben ik het Atomium geweest in Antwerpen waar je...”, t’is toch niet helemaal het handschrift van mijn zus, maar het lijkt er wel op. Grappig. En deze, ja want die komt uit Griekenland lijkt me?

MV: Van de, van de, {Ja} van de stempels?

WK: Ja, van de stempels te zien {Ja}. Jezus, maar dat ehm, ja. Hier een, een, dat had ik in het concept ook gedaan, in de tekening had ik dus ook een rouwbrief d’r bij gedaan en dat is een rouwbrief. Ehm, ik denk eerlijk gezegd niet dat het een echte rouwbrief is {Nee}, want ehm, dat zou wel heel toevallig zijn {Nee}, en {U heeft dus zelf...}, ik denk dat ik het zelf heb gedaan, maar ik heb het, het is gek genoeg niet min handschrift, dat vind ik het rare. Tenminste, of ik, heb het, want een W schrijf ik niet zo, maar misschien heb ik er moeite voor gedaan om het juist anders te laten lijken en niet op mijn eigen handschrift {Of u heeft iemand anders het laten schrijven?}, of iemand anders het laten schrijven, ja, dat kan ook goed zijn. Ehm, ja dit zijn dus die post {Ja}, dit was trouwens een ehm, een, daar, daar kon je mee geld ophalen, dat waren een soort, ja, hoe heten die dingen nou ook alweer. Nou, in ieder geval het waren, dan kon je, een soort cheque was het eigenlijk {Ja}, en dan kon je dan met, dan kon je naar het postkantoor kon je dan cash geld opnemen {Ja}, 50 gulden of zoiets.

Fig. 43: Still interview: ‘Rouwbrief’ met handgeschreven tekst. Camera: Sanneke Stigter.

MV: Is dat hetzelfde met die blauwe giro bussen? Of is dat weer iets anders?

WK: Dat is, dat is... {In Amsterdam misschien?} Ja? Volgens, die blauwe bussen ja, die ken ik ook nog ja! Nee, daar heb ik het nooit in gestopt geloof ik. Ik weet niet zo wat dat precies was. Even

kijken, is dit een, wat voor een biljet is dit eigenlijk? Belastingen. Oeh! Mooi. Oh, die moet ik nog betalen! *{Ja, die ligt op je te wachten!}* Maar die waren, oh ja, want ik had wel in het voorstel een blauwe envelop, maar die is me dus niet gelukt, ja dat is waarschijnlijk deze geweest [wijst naar envelop?] *{Ja}*, want nu heb je de bekende blauwe enveloppen eigenlijk, maar die had je toen nog niet geloof ik, of wel, dat? Even kijken, nou, wat ik ook al vertelde was, ik hoopte eigenlijk dat ik een link kon leggen met nieuwsberichten *{Ja}*, en dat is me niet gelukt, de kranten ze staan er wel tussen, maar ze zijn *{Je kan niet echt zien wat er is gebeurd}*, je kunt niet echt zien wat er is gebeurd *{Nee}*. Dus ik heb, waarschijnlijk voor mezelf bijgesteld om gewoon te denken van nou, het gaat toch om het concept, toch om het, de thuiskomst, en ehm, als kij-, wij als kijker kunnen natuurlijk wel een beetje mee kijken, maar we zien niet alles *{Nee}*, en ehm, als ik thuiskom, dan maak ik alles open en dan haal ik alles d'r uit en zo, dat is dus laat ik zeggen, dit suggereert toch iets van, ik, de maker is nog niet terug gekomen *{Ja}*, want anders was alles wel open gescheurd *{Ja}*. "Uitnodiging om miljonair te worden" [kijkt naar advertentie folder] *{Ja}*, ja goed. Even kijken die, oh ja, hier zit er zo eentje tegen, *{Fotolab}* Fotolab! [kijkt naar andere advertentie folder in de koffer] Oh ja, "aanpassing van het gasnet" *{Ja!}*, jeetje, wat leuk. Nee maar, ik zit te denken, ik heb toch, ik heb toch wel, zo veel mogelijk post in die tijd, dat tijdvak waar ik, ik denk dat ik ook wel weg ben geweest, maar ik heb geloof ik wel, ik wilde wel bij zijn, want ja mensen stuurde brief enzo, maar ik heb wel een duidelijk tijdvak aangegeven, en daarbinnen *{Heb je het verzameld}*, heb ik het verzameld, ja!

MV: Dat is ook iets wat ik me afvroeg, of je nou echt, ehm, op reis was geweest en dit zo aantrof of dat je inderdaad een, een soort periode had geselecteerd, van in die tijd *{Ja! Dat, dat}* verzamel ik. *{Dat is geweest}*

WK: Ik geloed niet dat ik op vakantie ben geweest in die periode, en dat ehm, ja ik, ik vond het ja, anders wordt het wel heel erg beleven allemaal weet je wel, van, ook nog echt op vakantie gaan en dan. Want, dan valt of staat alles met als je dan terugkomt en het is net niet wat je wilt *{Ja}*, ik wilde er toch wel een soort compositie maken *{Ja}*, en ik, dus ik heb het ehm. Hoe dik is die stapel eigenlijk? Want het, ja, je ziet toch wel een stapel krantjes, *{Ja}* kranten.

MV: Er ligt ook een heleboel onder wat ik niet echt kan zien *{Nee}* wat er ligt, of hoeveel stukken post het nou eigenlijk zijn, ik heb geprobeerd te tellen, maar dat *{Dat is moeilijk}*, het ligt wel echt over elkaar heen inderdaad ja.

WK: Dat moet je met ehm, moderne technieken. *{Ja! Röntgenfoto}* Röntgenfoto! Ik zou het ehm *{Ja}*.

MV: Ik ga het zeker vragen of ik het mag. Het kan ze staan hier beneden. Ik heb er nu 34 geteld [stukken post]. {Oké} Dat was hoe veel ik er kon tellen.

WK: Want, laat ik zeggen in de omschrijving van, van een werk, wat je vaak ziet, als gemengde technieken of weet je wel, d'r staat altijd van {Ja}, precies uitgeschreven wat het is en waar het uit bestaat en zo. Wordt dit ook gecatalogiseerd met, hè, wat jij zegt zoveel poststukken of...

MV: Ik weet niet, ik zou het {Papier, en...} assemblage noemen {Assemblage?}, ja, ja. {Oké} Samenstelling van ge-, ja, ob-, gevonden voorwerpen misschien hè? Objet trouvé {Trouvé! Ja, ja, ja!}

WK: Ja, inderdaad. Ik zie trouwens hier ook ineens... [wijst naar inventarisnummer op de onderkant van het aluminium frame van de koffer]

MV: Ja, dat is ehm, dat is ehm, een toevoeging van het RCE [het inventaris].

WK: Ooh oké, dat ehm. Daar staan ze... Catalogiseren.

MV: Vroeger schreven ze gewoon het nummer er {Op de?} op, op het kunstwerk {Ja, echt waar?}.

WK: Meestal aan de achterkant natuurlijk van een schilderij?

MV: Volgens mij is dat net weer niet helemaal hoe je dat tegenwoordig doet, maar {Nee, hè?} ja die... {Ooh} Volgens mij is die voorgaande ehm, conservator ook een ander [inventaris] nummer weggehaald wat nog wat meer in het zicht was {Aah}. We gaan ook nog even kijken wat we daar mee doen. Maar je moet je ook voorstellen in zo'n gigantisch depot, als je ineens zo'n kunstwerk weer vind na jaren en er staat geen nummer op, dan is het ook wel heel lastig {Ja}, god van wie is het ook alweer {Ja, precies}, van wanneer? Ik snap de keuze, maar t' is wel ehm {T'is dan}, heel invasief. {Ja, dat wel, dat wel, ja} Ik zou het ook niet doen, maar ja.

WK: Hoe zou jij het doen?

MV: Ja, misschien een labelje aan het handeltje bevestigen {Oké}, gewoon met een zacht touwtje {Oh ja, tuurlijk, inderdaad ja, dat kan goed}. Kan ook. {Ja} En, ehm, nou ja, we hadden het net over, over, dat, dat het wat vergeeld is hè? {Ja} Dat, dat, denken we tenminste {Ik denk het ook}, dus ehm, plastic {Ja}. Valt het je nou heel erg op dat die, dat die post ontzettend is verouderd of?

WK: Nee het valt wel mee, dat heeft ook te maken met dat er tuurlijk, ehm, folders tussen liggen die gewoon nog heel helder ogen *{Ja!}*. Kunnen we hem even, kijken, de kleur? Hoe het is?

MV: Zullen we hem open maken? *{Ja}* Zal ik dat even doen en dan doe ik even handschoentjes aan *{Ja, dat is goed}*. Moet ik dit wel heel even...

WK: Je moet hem wel zo beoordelen zoals ‘ie nu is, maar door die gele folie heb ik zoiets van ja dat ehm, daardoor kan je eigenlijk geen goede indruk krijgen van het werk.

MV: En achter je staan dus...

WK: Oh, de ander koffers! Oh wat leuk! Oh grappig. Ja, het leuke is dat ik zie ook een rechthoekige vorm, dat vond ik wel prettig dat de, voor het concept werkt het heel sterk dat de kokosmat [de deurmat in *Meanwhile*] vierkant is *{Ja}* en de koffer heeft een soort dynamische vorm, dus dat is beweging, en de vierkant is gewoon stilstand *{Statisch}*, statisch inderdaad, en dat vond ik wel het, het, het werkte gelukkig heel erg mee. Want anders had ik natuurlijk ook kunnen snijden in de vorm van de, van de koffer maar ik heb ‘m expres zo rechthoekig gehouden om het contrast aan te geven.

MV: Dat viel mij ook al op inderdaad, dat is ook iets wat in die catalogus wordt beschreven. Dat het ehm, dat dynamische versus het statische heel erg naar voren komt in deze...

WK: Ja, ja, inderdaad. En dat ehm... Ik ben eigenlijk ook *{Het is lastig om handschoentjes aan te doen als je handen een beetje zweterig zijn}* Oh! *{Ik moet even grotere [handschoenen] pakken}* Nou... Dat is waarschijnlijk het abonnement geld van een of ander, van misschien van diezelfde Eppo. [leest voor] Afdeling post abonnementen, ja, waarschijnlijk moest ik daar betalen voor dit volgende... Oh dat is die, dat, dat plastic wat je ziet liggen [wijst naar oranje plastic] dat is een plastic zak en dat kan zijn dat dat was van, dat heette de “stichting zak van Max” *{Oké?}*, end at was ehm, Maxd at sloeg volgens mij op Max Tailleur, dat was weer een Joodse ehm, comedian uit de jaren 50, 60. En ehm, die zakken werden dan verspreid en dan kon je kleren in doen, was eigenlijke en beetje wat je nu hebt met die ehm, rode kruis *{Ja}* containers waar je kleren in kan doen. En dat was toen “de zak van Max” *{Aah}* en dat, volgens mij is ‘ie [de plastic tas] dat.

MV: Ja, ik heb er inderdaad lang naar gekeken, het lijkt, het lijkt ehm, hoe noem je dat, polyethyleen, dus een ehm, plastic tas plastic. *{Ja, ja, ja inderdaad}* Ehm, ik zat nog te denken is het een wikkeltje van een tijdschrift of zoiets?

WK: Nee, het is inderdaad gewoon een, een plastic zak gewoon en die werd dan opgevouwen werd 'ie in de, in de bus gegooid en dan kon je d'r dus kleren in doen en dan zet je hem dus weer aan de straatkant {Aah} en dan werd het opgehaald, ja. Dan weet je in ieder geval wat het is, het is natuurlijk een beetje wat jij zegt van je, je kunt het zo niet raden {Nee}, maar ik zit te denken in die tijd was het ook weer waar ik vertelde over herkenbare signalen, dat mensen van oh "zak van Max" weet je wel {Ja}, dus dan. En nu is het, moet je dat uitleggen weer.

MV: Was dat iets wat alleen in, in Nijmegen?

WK: Zou goed kunnen, dat het alleen in Nijmegen was {Ja}, dat ik misschien heb ik dat ehm, misschien is het heel lokaal, 't zou goed kunnen zijn dat het alleen daar was. Nee, jij herkent het ook? [richt zich tot Sanneke] Ja! [Sanneke knikt]

MV: Zo, ik zou hem [de koffer] even openhouden {Ja}. Zo.

Marieke houdt de koffer open.

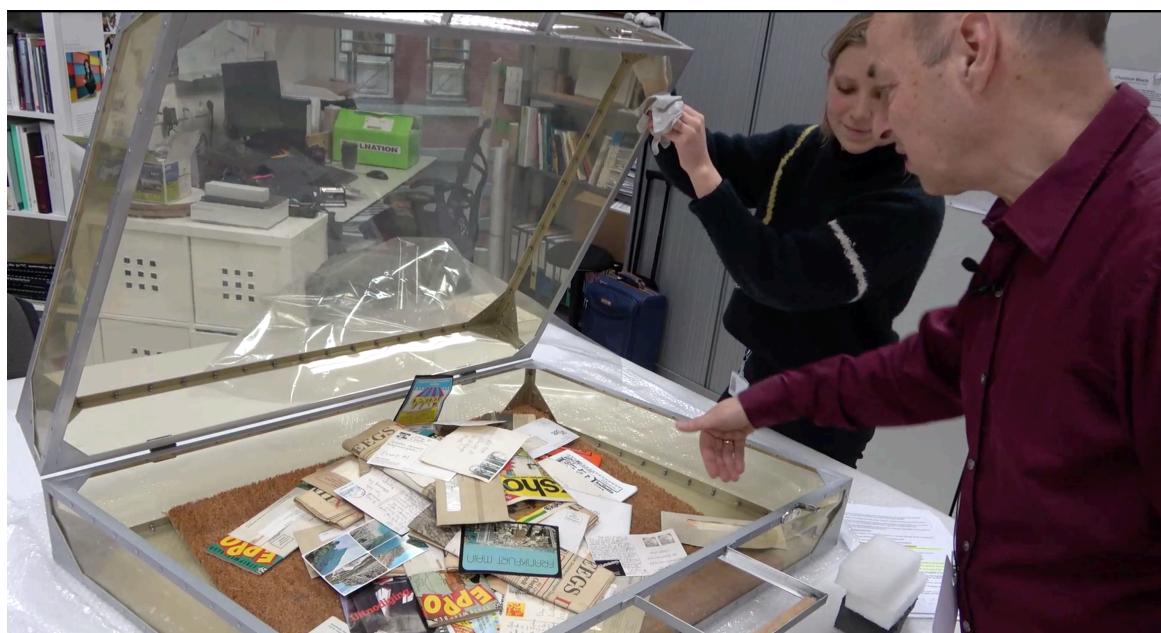

Fig. 44: Marieke Voogd opent de koffer zodat Wijo Koek de inhoud beter kan bekijken. Camera: Sanneke Stigter.

WK: Oh ja, ja dit valt eigenlijk reu-, kijk als het, als het transparant materiaal is. *{En die geur ook hè?}* Ja, ja, inderdaad, papier geur. Ik vind hem heel goed eh, eigenlijk, verouderd, het valt me eigenlijk reuze mee *{Ja toch?}*. Ja, absoluut. Leuk!

MV: De kleuren komen wel een stuk meer naar voren zo hè?

WK: Ja, ja, zeker, ja, het is, ja, want dat was gewoon het punt, het moet het beeld, het, het moet gewoon echt lijken en dit is het beeld van een mat waar post op gegooid is. Dat, dat, daar lijkt het ook behoorlijk, redelijk op vind ik, nog steeds. En ook dit, wij weten dat het ook vastgelijmd is, maar het oogt alsof het gewoon een beetje zo ligt allemaal. Ja, leuk! Dank je.

Marieke doet koffer dicht.

MV: Ja, even kijken hoor, een vraag die ik niet mocht vergeten van mezelf. *{Oh ja}* Ehm, *{Oh wacht ik geef je weer}* [geeft microfoon terug], oh ja, ja dankje! Ehm, oh ja dat was, dat vond ik wel belangrijk om nog even te vragen, want eh, nou ja het werk is wat verouderd, het is bijna 40 jaar oud, eh, het valt dus nog mee hè dus, die, die dat folie heeft bijna als een soort filter gewerkt *{Ja, waarschijnlijk wel ja!}*, maar wanneer eh, wanneer zou je zeggen dat de veranderingen of die verouderingen zo ver zijn gegaan dat het eigenlijk afdoet aan, aan de functie van, of de betekenis van het kunstwerk?

WK: Je bedoelt de veroudering van het, van de folie of van het, van het?

MV: Maakt niet uit, kan allebei.

WK: Ehm, even kijken. Nou, nee, want kijk, het, het is ik, het is prettig dat, dat transparante want dan wordt het daardoor nog iets actueels maar het, het, het gegeven, het concept werkt nog steeds volgens mij wel, ondanks het feit dat het iets, iets verouderd is, wel aangedaan, maar je herkent nog steeds wel van de momentopname van, dit gebeurt er terwijl je op reis bent *{Ja}* dus in dat opzicht voldoet het nog steeds wel, is het, vind ik het, het concept eh, robuust genoeg dat 'ie dit kan hebben *{Ja}*.

MV: Dus eigenlijk het feit dat het, als het folie transparant zou blijven en dat je dus de inhoud goed kan, kan blijven zien dat is, dat is belangrijk?

WK: Ja dat is wel belangrijk! Ja, ja inderdaad. Ja.

MV: Stel nou dat, over 60 jaar die, die tijdschriften en die kranten dat, dat allemaal nog twee keer zo geel zou zijn geworden? Zou dat dan heel veel afdoen aan de betekenis van...

WK: Ja, het heeft niet meer die betekenis en dat heeft, laat ik heel eerlijk zijn, nu al niet meer, {Nee hè?} dat het heeft toen. Ik bedoel, we kijken nu naar een werk wat een toelichting nodig heeft, zo van, in die tijd werkte dat zo en zo en zo, en dan als je thuiskwam gebeurde, dus je moet, je moet even uitgelegd worden hoe de situatie is en vervolgens kun je d'r naar kijken en denken van oh ja, oké {Ja}. Dus het is, ja, nee, dat, dat is wel zo, we kijken nu wel naar een werk met, met toelichting {Ja}.

MV: Misschien met iets meer historische {Ja, ja, ja precies context} een beetje met, met leeftijd of zo? Maar {Ja, ja, dat is waar ja}.

WK: Uiteindelijk, je weet nooit of je iets maakt wat, wat, wat eeuwig is {Ja}, ik bedoel los van of het [materiaal], het vol houdt, maar ook qua betekenis {Ja}. En dit heeft inderdaad, heeft een grens, want op een gegeven moment, ik bedoel ehm, de, de, de generatie die nu opgroeiit die, ja, die begrijpt het eigenlijk dadelijk helemaal niet meer, want post, dat wordt ja, pakketjes worden nog gebracht, maar post dat gaat echt ehm...

MV: Ja, maar misschien ook juist daarom wel heel interessant.

WK: Wel interessant, nee maar dat wel ja! Maar het heeft niet meer, zoals ik al zei van, ik werkte juist heel sterk met direct aanspreekbare beeldtaal {Universele}, universele {Ja}, en dat gaat dan , dat gaat steeds minder worden {Ja}, dus ehm {Ja} het ehm, ja.

MV: Ja, en de kunstenaar is dus al een tijdje, een tijdje op reis eigenlijk hè?

WK: Ja, dat is, dat is denk ik dan op een gegeven moment, het krijgt een nieuwe betekenis, zoiets van wauw, dit is inderdaad een soort historische iets, in een huis wat al die tijd heeft gestaan en die postbode kwam nog een keer langs of ze zijn gestopt met post na 1983 {Ja}, met een soort apocalyptische {Oh ja, dat...}, zou ook nog kunnen {Ja}. Ja, dat, dat is misschien wel grappig, dat misschien weer de betekenis verandert {Dat zou ook kunnen}, want dat is natuurlijk de, als kijker, ehm als, als toeschouwer ga je, je wilt soms ergens de betekenis in, in vinden, dus als je naar iets kijkt ga je zelf je verhaal bedenken {Ja}, dus ik denk dat hè, als je het hebt over 60 jaar, dat mensen dan een, een ander verhaal gaan bedenken die misschien net zo interessant is, maar totaal niks meer mee te maken heeft met de oorspronkelijke uitgangspunt.

MV: Ja, volgens mij ehm, heb ik eigenlijk al mijn vragen gesteld. Is er iets wat, wat u nog ehm wilt zeggen, over iets wat ik vergeten ben, wat belangrijk is om nog ehm...

WK: Nee, we hebben eigenlijk volgens mij alles wel een beetje aangestipt gedurende het hele gesprek, ook omdat ik het nu ook weer zie *{Ja}* en ehm, dus ehm, ja, ik, ik denk dat ik wel, dat we alles wel over gezegd hebben. En dat het ja, dat 'ie eigenlijk liggend het beste tot zijn recht komt *{Ja}*, dat is nu duidelijk.

MV: Nou, dat is sowieso fijn voor mij om te weten. Ja, ook als ik het bijvoorbeeld ehm, ja ik ben een beetje bang dat deze ansichtkaarten op een gegeven moment *{Los}*, wat los gaan laten, dat is niet erg, dat lijm je met, lijm weer vast, dus echt, ehm, restauratielijm hè, dus over 100 jaar kunnen ze het er ook weer afhalen als het goed is, als ze het niet eens zijn met mijn beslissing, dat is belangrijk *{Dat is dus belangrijk, dat je het terug kan draaien}*. Maar, dat is wel belangrijk als deze dan toch rechtop had moeten staan, dan had ik wel een sterkere soort lijm moeten kiezen *{Ja, precies}*, dat soort dingen.

WK: Ja, want ook de, ook de mat zelf, want die zit, zit die vastgelijmd aan het [de koffer]?

MV: Nee *{Nee}*, ik denk het niet, ik heb 'm van onder bekeken, volgens mij zit 'ie vast met van die popnagels die ook hier in het frame zijn gebruikt.

WK: Serieus?

MV: Ja, ja *{Wauw!}*, volgens mij zitten er *{Hè?}*, 1, 2, 3 popnagels *{Ja!}* zo in die mat. En ik heb niet van de onderkant, dus iemand hield het voor mij vast, en ik ging er onder liggen, er zit geen lijm *{Aah, er is geen lijm hè?}*, nee.

WK: Want, dat is waarschijnlijk dan een restauratie geweest *{Ja?}*, ja. Want, ik heb dat niet gedaan, tenminste ik had die techniek *{Aah}* niet toen. *{Dat is wel interessant!}* Dus, ik heb het waarschijnlijk toch nog wel met, op de rand vastgelijmd of iets dergelijks *{Ja, dat zou goed kunnen}*, en toen hebben ze waarschijnlijk gezegd van jongens dit gaat niet werken en toen hebben ze de popnagels waarschijnlijk gedaan, wat goed, ook prima.

MV: Maar misschien hebben ze dat al tamelijk vroeg gedaan *{Ik denk het ook}*, want ehm wat, wat ons ook heel erg opviel bij deze koffer in vergelijking met die anderen, behalve dat 'ie dus ligt in plaats van de rest staat hè *{Ja, ja}*, zie je ook dat die die staande koffers die hebben aan de

onderkant een soort plaat, een doorzichtige plaat en dat is niet ehm, origineel, zo zie je ze niet op de foto's uit 1984, dus dat. We denken we dat, dat al best een snelle oplossing is geweest omdat je hieronder heb je die scharnieren en dat wiebelt ontzettend {Ja, ja} dus als die rechtop moeten staan dan, dan is dat toch een beetje eng {Oké}, dus je ziet het bijvoorbeeld we kunnen even kijken.

WK: Trouwens, ik zit nu ineens te denken, nou begrijp ik waarom dit hier is geplaatst [wijst naar inventarisnummer], ze dachten van {Ze dachten dat 'ie rechtop moest!}, ja. {Dat denk ik ook!} Als dat aan de andere kant. {Dan kan niemand het ooit zien, ja precies}

Lopen naar andere koffers toe.

MV: Je ziet het hier bijvoorbeeld, hieronder [wijst naar doorzichtige plaat aan de onderkant van een andere koffer], dit is van Johan Oskam {Oh, ja! Ja, inderdaad, ja dit is duidelijk later gedaan}, ja. {Want ik kan het me niet herinneren} Nee. {Nee, ja inderdaad} We kunnen even kijken als je het leuk vindt {Ja leuk}, naar de anderen. Deze is even ingepakt [wijst naar koffer van Ronald in 't Hout], hier ga ik nu aan werken {Hier ga je aan werken, met alle vogel-}, allemaal vogels, vogelvleugels.

WK: Vogelvleugels, doet me denken, je handen indertijd kon je die v-, dat waren, als je, precies, ja!

MV: Als je met houtskool aan het tekenen was {Ja! Inderdaad}, daar deed het mij ook aan denken inderdaad.

WK: Daar was, daar zat een soort rood, een soort rode lak zat erop {Was?}, was {Volgens mij op die, op die gewrichten}, gewrichten, ja.

MV: En volgens mij zie je dat hier ook wel op sommige plekken maar heeft hij met goudverf {Met goudverf heeft 'ie er over heen gedaan, zodat het meer blend met de rest van het werk}, ja.

WK: Leuk.

Lopen door naar de koffer van Flavio Pons.

MV: Deze hebben we een beetje uit elkaar gehaald nu want die moet schoon gemaakt worden {Oké}, deze is van Flavio Pons en die zit dan, deze, ja, ik weet even niet wat het zijn, deze dingen zitten dan in die koffer {Oh daar! Oh ja, die herken ik ook wel ergens van ja}.

WK: Hele arabische *{Ja, volgens mij heeft 'ie het in Egypte gemaakt}*, Egypte. Oh, hij heeft 'm op reis gemaakt? *{Ja}* Juist, ja. Oké.

MV: Hier moeten we allemaal nog aan beginnen *{Hier moeten jullie allemaal nog aan beginnen, oké}*.

WK: Hier staat ook nog een behoorlijke post ehm *{Ja}*, wat is het?

MV: Dat ehm, ik weet even niet, hoe heet die man nou ook al weer?

WK: De post dingen zijn in dezelfde vorm als de koffer gemaakt *{Oh, oh ja, ik heb nog niet echt naar deze gekeken}*. Ze hebben ook zo'n, zo'n *{Parallellogram}*, ja, parallellogram, ja dat is het goeie woord ja!

MV: Deze is ook bijzonder [wijst naar koffer van], hier zit dus ook een koffer in *{Oh ja}*, slecht te zien, maar *{Ja}* ehm, en allemaal pigmenten, maar die is een beetje door elkaar gerommeld, dus dat zit nu een beetje op de zijkanten *{Ja}*. Wordt ook weer een leuk taakje.

WK: Ja, t'is elke keer, dat is waar, elke keer is er weer een totaal andere *{Ja}* aanpak en invulling.

MV: Deze is beschoten met een geweer.

WK: Oh ja, t'is er door heen gegaan [de kogels], ja. Je kunt dan ehm, als je, de hoek bepalen waar het pistool is geweest waarschijnlijk hè?

MV: Ja, je kan het goed zien inderdaad waar die [kogel] in en uit is gegaan, ja. En, aan de andere kant staan er ook nog twee [koffers], kunnen we nog even naar kijken.

Lopen naar andere kant van de studio.

MV: Dit zijn dus *{Wat, wat}*, ja, hier zitten vier koffers [wijst naar koffer van Johan Oskam] in *{Oh ja!}*. En ehm, tijdens de, de tentoonstelling van deze koffer zat er dus een videoband eigenlijk, of een tv met een video band erin naast, waar Johan Oskam alles uit elkaar haalde, dus hij liet zien *{Wat erin zat}*, in die koffers zit ja. Er zit volgens mij ehm, papier in die koffers met onzichtbare inkt en dan zou het ene papier ondergedompeld moeten worden in water en dat zou je het kunnen zien

en de ander in ammonia volgens mij {Soort zuur waarschijnlijk ja}, ja heel, heel bijzonder ja {Leuk!}.

WK: En dan komt er een tekst?

MV: Ja, een soort tekening staat er op en die zijn inmiddels al, al die tekeningen zijn gewoon zichtbaar, je hoeft het niet meer ehm {Oké}, de onzichtbare inkt is niet meer onzichtbaar, dat is wel ook wel heel bijzonder.

WK: Zit het er nog in eigenlijk?

MV: Alles zit er nog in ja {Grappig}, ja. En hier ehm...

WK: Ja, want dat is eigenlijk zoiets van, de wijze waarop het tentoongesteld wordt, want dit is ook heel conceptueel eigenlijk {Ja}, van d'r zit iets in en dat moet je maar aannemen of dat wordt je verteld, in dit geval ook echt er in begrijp ik? {Ja} Van jou. Ehm, maar ehm, hoe, want hoe ga je als restaurator daarmee om van ehm, laat ik zeggen, je weet in de praktijk zal nooit iemand dit gaan zien want dat is de bedoeling van het kunstwerk dat je naar de buitenkant kijkt, maar toch weet jij van ja maar dat papier is nu al weer leesbaar terwijl het onzichtbaar moet zijn.

MV: Ja, t'is ehm, mijn collega Floortje is hiermee bezig maar t'is heel lastig eigenlijk, want je wil het laten zien hè, je wilt eigenlijk {Ja, ja}, je wilt het open maken, je wilt ehm, je wilt het tentoonstellen, maar daar is dus echt die video voor gemaakt denken wij door Johan Oskam, want dat kon niet iedere keer dat dat helemaal opengemaakt werd, het is ook best zwaar dus, ja.

WK: Oké, dat is 'm. Oké, dus het is niet onderdeel van het concept eigenlijk, het concept was ook dat je hem wel kon openmaken?

MV: Dat weten we dus niet helemaal, dat vinden we lastig want ehm, ik zag net volgens mij op die folder die jij mee had genomen dat die [koffer] dus open stond als een van de weinige. {Ja, ja, ja} Dus, misschien heeft 'ie opengestaan en heeft de kunstenaar er uiteindelijk voor gekozen om een video op te nemen omdat het te ingewikkeld was om dat iedere keer {Ja, dat zou kunnen}. Deze is erg lastig inderdaad als het aankomt op {Ga je die nog interviewen, die ehm}. Ehm, ja Floortje gaat dat binnenkort doen {Oké}, ja, ja {Leuk}, ja.

Lopen door naar koffer van Roel Qoqo.

MV: En bij deze is eigenlijk een soortgelijk probleem want hier hebben we dus *{Aah! Hier is de cassettereorder}*. Ja, d'r zit ehm *{Cassettespeler eigenlijk}* een cassettespeler in, maar dus zonder, zonder cassette *{Ah, d'r is geen cassette meer}*. Nee, maar die, hopelijk vinden we die op een gegeven moment *{Want, dat is raar, want die is toch meegegaan met de...}* We weten het niet zo goed wat er is gebeurd, ja, maar leuk is wel, we hebben dus eh, Roel Qoqo heette die, leest een brief voor *{Ja?}*, de brief hebben we wel dus we weten wat er werd gezegd *{Oké, oké}* en we zijn laatst langs geweest bij Monique, dat was, dat is zijn vrouw en die heeft ons een cassette meegegeven gewoon met wat andere dingen die die verteld of ja, voorleest ja *{Oké}*, dus dat is toch wel leuk.

WK: Dan kun je een reconstructie maken door iemand met een stem imitator *{Software}*, de tekst, met software zou je dat kunnen doen. *{Zou kunnen, we gaan even kijken wat mogelijk is}* Want opzich, ja, je wilt toch kijken van of je de, 't kunt reconstrueren wat de ervaring toen was *{Ja}*. En dan met de kanttekeningen dat het inderdaad misschien later is opgenomen en. Maar net zoals met ja, waar we het net over hadden van met, als iets gerestaureerd wordt een oude pot of een vaas en ze maken het met, met, de vorm vullen ze aan met een ander materiaal dat je weet van dit was de vorm *{Ja}* en ik zie wel dat het nu gemaakt is maar dan begrijp ik de vorm en zo'n, want ja, dit zegt niets eigenlijk *{Nee, nee, dit is het niet meer}*. Nee *{Dit is niet wat 'ie had bedoeld}*. Dan zou je, dan zou dat een oplossing kunnen zijn *{Het zou kunnen ja}*.

MV: Floortje zat er, of eh, Marie die hier mee bezig is dacht ook van ja, misschien laten we die vrouw die brief opnieuw voorlezen of een broer van *{Een broer ja}*, of iemand met een soortgelijke stem, maar het zijn natuurlijk wel eigenlijk hele drastische keuzes die je dan al maakt hè als conservator, terwijl je juist iets meer *{Op afstand, ja, ja, ja, inderdaad ja}*.

WK: Je gaat bijna ingrijpen in het *{Ja}*, want eh, hij leeft niet meer hè?

MV: Nee, hij leeft niet meer.

WK: Kijk, zelfs kun je je nog voorstellen dat zo iemand als je hem zou gesproken hebben, kan iemand zeggen van, ja kijk als het er niet meer is dan dan is het ook verdwenen, dat is ook een onderdeel van het geheel, dus alles kun je natuurlijk bij. Juist met dit soort zwaar conceptuele vorm kun je je voorstellen dat iemand zegt van nee, dat is juist mooi, ik ben dood en mijn stem is dan weg.

MV: Ja, precies en daarom is het moeilijk om dat soort keuzes te maken.

WK: Ik kan het me voorstellen ja.

MV: Je wilt niet ineens zonder dat het al van tevoren de bedoeling was zelf een kunstenaarsrol in gaan nemen.

WK: Nee, want dan wordt je maker inderdaad, ik kan het me voorstellen, dat, dat ehm. *{Ja}*

Lopen naar koffer van Holtappels.

MV: Deze is ook nog wel heel bijzonder kunnen we even als laatste naar kijken. Dit is een koffer die eigenlijk blanco op reis is gegaan zelf *{Ja?}*. Die is naar, wat was het, New York afgereisd in een hele grote kist *{Oh leuk}*, en ehm San Fransisco dacht ik en Tokio. *{Michigan, is 'ie ook nog geweest}* Ja, misschien, ik weet het eigenlijk niet, maar die heeft *{Hij heeft een reis, de koffer heeft een reis gemaakt}*. Ja en, bijna iedereen die die koffer heeft gezien heeft er iets op achtergelaten of iets ingelegd en dat lag er dan allemaal los in, dus dit zijn al allemaal eerdere ingrepen van om het een beetje in een doos bij elkaar te houden *{Oh oké}*, dat het niet allemaal verfrommeld raakte, maar dat is ook weer zo lastig hoe je dat dan gaat opstellen.

WK: Want is de inhoud toegevoegd tijdens de reis?

MV: Ja, dus een masker, een poppetje, in deze doos zitten allemaal brieven en tekeningen *{Aah leuk}*, heel leuk ja.

WK: Ja, daarom wat, waar we het in het begin ook over hadden dat juist, het is letterlijk een container wedstrijd geworden eigenlijk, iedereen kon er iets mee doen en de onderscheidende elementen die vallen natuurlijk heel erg op dat, dat was ik me ook heel erg van bewust, maar bijvoorbeeld zo'n idee heeft dat natuurlijk ook heel sterk in zich, dat je zegt van, ja, de koffer gaat de reis maken *{Ja}*, dan denk ik van ja oké hoe gaat 'ie dat doen, en dat is ook wel weer leuk.

MV: Het zijn inderdaad allemaal concepten die heel erg, beetje, ja, out of the box hè *{Ja}* dus, jij bent thuis gebleven eigenlijk hè? Of in ieder geval jouw koffer is het thuiskomen, maar deze is echt op reis *{Op reis inderdaad, ja, iedereen heeft een}*. Die met die vogels is, "De Reis van Icarus", *{Ooh!}*, dus meer mythologisch *{Mythologisch inderdaad}*.

WK: En met die kogelgaten wat is daar het verhaal achter?

MV: Volgens mij iets met dat je, als je op reis gaat naar een, een, een gevaarlijk land of een plek die je niet kent dat je ook in bepaalde gevaarlijke situaties terecht kan komen, zoiets was het?
{Oké} Ja.

WK: Maar op zich wel leuk ja, t'is bij de ene, heb je, denk je wauw leuk bedacht en bij de ander is het van oh dat kan ook en... Dat vind ik wel, dat vond ik wel heel mooi aan deze, aan de totale opzet van, van deze opdracht en dat heeft iedereen wel op een hele leuke manier ingevuld. Kijk, want hoeveel tellen we er eigenlijk nu? Een... *{Twaalf!}* Twaalf, toch twaalf *{Ja}*. Oké.

MV: Er staan d'r een paar inderdaad onder die tafel daar staat een rijtje *{Ah ja}*, en daar staat er ook nog een op de grond.

WK: En in de catalogus staan er ook twaalf. Dus dan, ja want daar hadden we het over, twintig? Nee?

MV: Twintig uiteindelijk in de tweede ronde volgens mij.

Fig. 45: Foto van Wijo Koek en Marieke Voogd. Foto: Sanneke Stigter.

WK: En toen is het waarschijnlijk wel weer teruggevallen.

MV: Ja, ja.

WK: Ja, hartstikke leuk om aan te werken {Ja!}, ja.

MV: Bedankt voor uw ja, {Ehm ja} inzicht, heel erg bijzonder voor mij en voor mijn verdere onderzoek {Ja}, daar heb ik echt ontzettend aan! {Nou, graag gedaan!} Ja, dank u wel! {Ik vond het heel leuk} Als u nog ehm foto's of zo wilt maken voor uw eigen, {Ja, ja} dan mag dat! Ik zal deze even {Oh ja}, even uitzetten. Dat moet jij even doen denken [richt zich tot Sanneke].

SS: Dankjewel!